

Commerce is the
great civiliser. We
exchange ideas when
we exchange fabrics.

—R. G. Ingersoll.

OPINION

Founded by Mahatma Gandhi in 1903.

Former Editor: Manilal Gandhi—1918-1956.

No. 42—Vol. LVI.

Friday, 31st October, 1958

REGISTERED AT THE G.P.O. AS A NEWSPAPER
Price: FOUR PENCE

Commerce Wants Higher Wages For Non-Europeans

NEARLY 200 leaders of commerce have according to the "Stars" Correspondent, given solid backing to a suggestion that they should pay more to unskilled non-European workers.

This move, regarded by delegate as the most significant in commerce in years, was made at the congress of the Association of Chambers of Commerce, which ended at Margate.

A delegate from Johannesburg said in an interview, "The fact that we are volunteering to give money away is unique. A far-reaching policy such as this would not have been considered by commerce two years ago."

A number of points arose from the association's decision to press for higher wages.

The association sees the movement for better wages and higher production as leading to more opportunity for labour and employers.

A delegate said: "We have an opportunity that no other nation has. We are the one country that should never have a depression.

"Other Commonwealth countries have a uniformly high standard of living. They have little room for development.

"But in South Africa we have three-quarters of the population living on the breadline."

The Association's move is regarded as one that may help to unite the country. The members say they are acting in the interests of every section of the community.

The chairman of the Afrikaans Handelsinstituut, Mr. D. W. R. Hertzog, told the association that its resolutions and discussions were strikingly similar to those taken recently by his organization.

"This means more than if it had acted together at one meeting," he said.

Britain Still Votes For Apartheid

LONDON, October 24.

THE "Church Times" commented on the British attitude during the United Nations Special Political Committee's debate on South Africa's policy of apartheid.

It recalls that the debate ended on Tuesday with an overwhelming majority condemning South Africa's policies.

This was on the ground that "they impair the right of all racial groups to enjoy the same rights and fundamental freedoms."

The vote, it says was 68 to five, with four abstentions.

The interest that is being shown by commerce is also apparent among non-Europeans.

The view of a section of the non-Europeans was expressed at a congress of the Liberal Party in Maritzburg last week, when some African delegates said they are in favour of a move to raise wages gradually—and not forcing the issue by a labour demonstration.

Many delegates believe they are helping to meet the great need to aid the Africans.

They believe they are helping to influence public opinion on a grave issue—and doing so independently, without having to obtain favours from the Government or any other body.

WAS LOUW FOOLED OR WHAT?

OUR opponents have put themselves in an invidious position.

They were the ones who voted last year in favour of the 'new approach' to the South-West Africa question," Mr. E. H. Louw, the Minister of External Affairs, said at Jan Smuts Airport.

The South African Government has not yet decided what policy to adopt towards the attitude of certain delegates at the United Nations, added Mr. Louw, who looked very tired on his arrival back from New York.

Co-operation

"At the latest meeting 50 of them voted against the new approach.

"We showed our anxiety to co-operate with the committee by being prepared to examine the partition suggested. We did not suggest it—the Good Offices Committee did."

Mr. Louw said that the "accusers" were always referring to the Charter of Human Rights. But human rights extended further than allowing a man to cast his vote.

"Human rights also entail seeing that the people are given employment, food and medical attention."

(Continued on page 421)

OPINION

FRIDAY, 31ST OCTOBER 1958

The COD And Apartheid

ELSEWHERE in this issue we publish a letter from Mr. B. Turok, the secretary of the Congress of Democrats in which he clarifies the attitude of his organisation towards a united anti-apartheid front. This was in reply to our editorial in which we had deplored the COD's and the Black Sash's qualified acceptance of the ideal of collective action against apartheid.

The first really important point which Mr. Turok makes is that the time for closer collaboration has not yet come, in view of the ideological differences which still exist among the opponents of apartheid. This comes strange from an organisation which has not concealed its Left-wing sympathies. In Germany, Hitler smashed or paralysed all opposition to his regime because they took such a long time to realise that the time had come when they should unite.

Opposition

Dr. Verwoerd's choice as Prime Minister and the extremist Cabinet he has appointed are clear indications that Afrikaner nationalism is in a fighting mood; that it is out to crush all opposition to his diktats. To stick to doctrinal positions in the face of these dangers is a luxury which neither the COD nor the Black Sash nor the African National Congress and the Churches can afford. But to justify this attitude on the score that the COD awakens White opinion to the need for a more accommodating attitude to the man of colour is a specious argument which will not stand a minute's examination. The COD has made no impression whatsoever on White opinion. The few who are its members are wholly ineffective for purposes of enabling the Whites to see the truth in clearer light.

The second point raised by Mr. Turok in that the COD's being in the Congress alliance is proof of White readiness to co-operate more effectively with the African. This is dangerous self-delusion. The COD is an isolated group on the White side. This reduces it to the size of a token ally in the Congress Movement and tokens are not what the Africans want now. It is gratifying to note that some of the most important leaders of the ANC are beginning to see this fact. In an interview with "New Age" recently, Mr. Tambo described the COD as the brother of the ANC. In the African family to be a brother does not mean equality of status. The elder brother has rights and privileges which the last-born can never dream of. Mr. Luthuli developed Mr. Tambo's theme a little further. "New Age" reported him as saying that the ANC was ready to co-operate with all who oppose apartheid. To show that he meant what he said he straightway proceeded to accept the Liberal Party's invitation to be guest speaker at its Natal provincial con-

ference in Maritzburg where, in a public statement, he had welcomed the formation of the Liberal Party and, as leader of the ANC, was glad that the two organisations were getting to work together on a widening area. As the years went by he hoped that they would come nearer agreement. He ended up by paying tribute to what he called "the lasting values" which the Liberals upheld.

Realities

Now, a man who can talk like this on a public platform is clearly concerned more with realities than with doctrinal positions. It might be ideologically sound to shout about the Freedom Charter, as Mr. Turok does. But Mr. Luthuli, who knows fully than Mr. Turok what is going on in the mind of the African people in the towns and in the Reserves, realises that it is more important at this stage to build up a powerful alliance rather than to insist on the Party line.

By taking up the attitude shown in Mr. Turok's letter, the COD is behaving exactly as the United Party does. The latter shouts up and down the country saying that it opposes apartheid; that it stands chances of defeating the Nationalists at the polls; that the time for collaborating with the other anti-apartheid groups has not come; that its doctrinal position is too precious to be sacrificed. The United Party can afford to do this because it is but the reverse side of a coin to which the Verwoerdites are the obverse. The incomparably weaker COD does this not only at its own peril but at that of the African people, for whom the ANC speaks.

Canada Against Apartheid

CANADA supports a draft resolution in the United Nations General Assembly's Special Political Committee to express "regret and concern" over South Africa's racial policies.

Five Afro-Asian members of the Commonwealth — Ceylon, Ghana, Malaya, India and Pakistan — are among the 32 nations sponsoring the draft. New Zealand, while not referring to it directly, supports the ideas expressed.

The Netherlands said she would support the draft in so far as it called on all States to observe their obligations under the United Nations Charter to promote fundamental freedom and human rights. But she would abstain on that part of the draft which singled out South Africa.

Ceylon's representative, Mr. Y. Duttawamy, said many Liberal-minded White people in South Africa were ignorant of the conditions in which the non-Whites lived.

Complex Problems

Mr. M. S. A. Baig, of Pakistan, rejected South Africa's claim that her apartheid policies fell within her exclusive domestic jurisdiction. He hoped the seriousness of the situation was not lost on the Union Government.

Mr. W. J. Browne, vice-chair-

man of the Canadian delegation said his country was "favourably disposed" towards the draft and did not think it failed to recognize that South Africa was faced with "complex and difficult social problems."

World Opinion

It would be unrealistic to expect an immediate transformation of South African society.

But Canada hopes that the resolution, if adopted by the committee, would serve as an important declaration of world opinion which would have an important effect in promoting greater observance of human rights and fundamental freedoms and lead to the "amelioration of the unhappy situation in South Africa."

He endorsed the New Zealand statement that it was not within the competence of the United Nations to compel South Africa to change her policies.

The estrangement between South Africa and other member of the United Nations was deplorable. Canada hopes to see it removed. — Sapa-Reuters.

Comment On Men And Events

Another Nasty Blow For America

By JORDAN K. NGUBANE

RUSSIA'S decision to grant Egypt the loan to build the Aswan dam is clearly a major tactical and propaganda victory against the Free World and a nasty blow for America.

Tactically it means that the Russians have succeeded in damaging seriously the prestige America accumulated as a result of her successful intervention in the Suez crisis. Her failure to lead Nasser the money he needed to build the dam created a political vacuum in which she was projected as the agent of a hated and dying imperialism. Russia moved in to fill it, as the effective enemy, of imperialism and the friend of the victims of Western oppression.

This, in turn, has given Russia material interests in Africa where, before, she fought to hold her ideological positions.

The propaganda possibilities of her concrete demonstration of friendship are immense. Less than a year ago the Soviet delegation to the Afro Asian Peoples' Solidarity conference announced that Russia was ready to give to those fighting imperialism aid with no strings attached. The loan is concrete proof to these people that Russia sticks to her pledged word. If the Soviet Union can have, in Africa, the reputation of acting promptly where the liberals in the imperialist camp hesitate; if she can build up a name for taking decisive action to destroy race oppression, we must be realists enough to note that this will give her the initiative she might need to influence events on the continent in the direction of her choice.

American Weakness

This, in turn, brings us to the weakness of the Free World which are giving Russia these advantages. The first and most important of these is that America, as leader of the Free World, has not yet reconciled the conflict between her traditional idealism and the realities which issue from being a leading World Power.

The American nation was founded on an ideal. Down the centuries the goal of liberty was the powerful influence which form and direction to the growth of the United States. So powerful was this influence that the Americans fought a civil war over the issue of slavery.

It is of importance for us in Africa to note that one of the factors which gave victory to the

North was that moral considerations and economic interests were reconciled there. The North could claim to uphold a moral ideal and bring the pressure of economic power to push events in the direction it desired. In other words idealism and the realities of economic growth were reconciled.

A situation similar to this in many respects exists in Africa. For very many years to come Africa could be a good consumer of American goods. Everywhere on the continent the people are clamouring for freedom and higher standards of living. These demands mean an ever-expanding market. Support for the demand for liberty merely reconciles idealism with reality in Africa. In spite of this advantage, America often seems to lose the initiative to the communists. When she is not too cautious, she does the right thing when it is too late.

Apartheid

Let us take a case in point. Apartheid has been before the United Nations now practically since the establishment of the world organisation. Up to this year America has on the whole taken up an attitude which had the effect of encouraging our oppressors to go from one extreme of arrogance to another. This attitude sabotaged India's attempts to mobilise world opinion in efforts to exert peaceful, persuasive pressures on our oppressors to make them change their attitude.

This year, when the Afro-Asian Solidarity conference had met; when, for all practical purposes, the Aswan loan was on the way; when Nuri-el-Said had been murdered then only did the United States give mealy mouthed backing to the side which opposes apartheid's violations of the basic principles of the United Nations.

This sort of attitude is not likely to convince very many Africans that America is a reliable champion of human liberty. It is not likely to assure very many either, that she is even an effective ally against communism. And, where race is a complicating factor, her cautious policies could, as they do, project her as a friend, if not agent, of the race oppressors.

Best Brains

Such a development would be extremely unfortunate not only for ideological reasons but also for the relations between the non-Whites of the Union and the great people of America. For generations America poured large sums of money into South Africa for educational purposes in the African community. Some of the finest training institutions in the land were founded and for a long time maintained, by Americans. Off-hand one can mention Adams College, Inanda Seminary, McCord's Zulu Hospital. Most of the best brains which the African community has produced within the last hundred years or so have had very close associations with America. As a result of all these factors it can be said that the bonds between the Africans of the Union and the people of America have been strong, close and intimate.

It was to be expected that this friendship would be reinforced by enabling the African to be in the position to reciprocate at a time when America needed friends. But what do we see? American representatives at the United Nations speak of apartheid as though it were a delicate little flower whose only defect was that the tree from which it came was a little thorny!

If this is how the United States proposes to help us defend Africa against the tyranny of the communists, which is as bad as anything we know under apartheid, the time might not be very far when we might say: God, save us from our friends!

White Approach

Most of the difficulties here spring from the fact that in many ways America thinks and acts like a White country. Secondly, the sins of race oppression have not been entirely wiped out of American life. In her approach to Africa's problems, she brings to bear the mind of the White man. Russia brings in the mind of a mixed nation. In a situation like this, insistence on seeing Africa's problems from the angle of the White man could very well be an invitation to disaster.

The situation developing in East Africa and in the Central African Federation will soon become very testing for the Free World. The Russians are already preparing for it. And if the old cautiousness remains standard policy for the White House, United States prestige will suffer a worse blow than at Aswan—if for the reason that Russia will have gained a foothold on sub-

Sabaran Africa, which is the most important part of the continent.

Govt. Urged: Drop Treason Charges

A MASS MEETING on the Treason Trials sponsored jointly by the African National Congress, Natal Indian Congress, Congress of Democrats, Liberal Party, and the South African Congress of Trade Unions, was held in Durban on 23rd October.

The meeting which was well attended by over 1,000 people of all sections of the South African population, was addressed by Chief A. J. Luthuli, Adv. H. E. Mall, Mr. Alan Paton, Mrs. Vera Poonen, and Mr. Moses Mabida.

The following resolution was unanimously adopted at the meeting: "This mass meeting of the citizens of Durban held at the Gandhi Hall, calls upon the Government forthwith to drop the charges of Treason against the 91 accused against whom the Crown last week withdrew the indictment, after it had been successfully challenged before the Special Court from 1st August to October 13th 1958.

Britain Still Votes For Apartheid

(Continued from front page)
the organization has no right to intervene in matters which are essentially within the domestic jurisdiction of another state."

"This simply will not do." says the "Church Times."

"The same argument could presumably have been used, if the United Nations had existed in the 'thirties,' to prevent any condemnation of Hitler's persecution of the Jews.

"It actually has been used by the Russians in attempts to prevent United Nations condemnation of the action against Hungary.

"When fundamental human rights are at stake, the United Nations must speak out, or condemn itself to utter futility.

"Britain's anxiety on this occasion to avoid giving offence to South Africa is easily intelligible.

"But it is morally indefensible," it adds.—Sapa.

Letter To The Editor

COD And United Anti-Apartheid Front

SIR,—Your issue of 17th October contains an editorial which severely criticises the Congress of Democrats for "reservations" about participating in the alliance of liberal organisations as called for in a recent article in the "Rand Daily Mail."

We feel that it is necessary to clarify to your readers the actual standpoint the Congress of Democrats adopted in this connection and to give our reasons for not wishing to disband our organisation in favour of an all-embracing body at this stage.

The Congress of Democrats, however, welcomed the suggestion of a closer working alliance with other anti-apartheid groups amongst the Europeans and is willing to participate in a consultative committee with such bodies for the purpose of planning joint activities and protests.

Nevertheless, in view of certain important differences which our organisation has with other groups we feel it is necessary to retain our identity at present in order to maintain our right to propagate our views freely. Describing us as an "ineffective minority" amongst the Europeans, your editorial condemns us for insisting on "narrow ideological stands". In our opinion the Freedom Charter, which is our platform, does not constitute a "narrow ideological stand", nor is it "sectarian" for us to value our right to spread the call for equal rights for all amongst the European. As your editorial correctly points out, other groups in this proposed anti apartheid front are still far from accepting this demand. Differences such as these should not prevent our working together on issues which do not involve controversy, for example, the struggle against the Group Areas Act or the extension of passes to African women, but were we all to amalgamate at this stage into one organisation it would include such a diverse collection of principles and ideas as to be in danger of chronic internal conflict which might well render its work ineffective.

Your article correctly points out that the Congress of Democrats only becomes significant "in alliance with the African National Congress." It is precisely this alliance which we value so strongly and which we would be forced to forego if we disbanded our organisation. We are convinced that there is a real need for a European ally in the Congress movement which can bring Congress policy and activity to the attention of Europeans in order to win their sympathy and support for the cause

of Non European liberation. It is not that "we cannot trust the African National Congress to uphold the cause of liberty" as your editorial suggests, but we feel that as Europeans we have a part to play in upholding that cause amongst the Europeans.

Finally, I should like to say that we sincerely hope that the liberal European organisations respond to the call for closer unity, for we feel sure that such an alliance is potentially a powerful force against the Nationalist Government and could one day become a valuable ally of the Congress movement.

Yours faithfully,
B. TUROK,
National Secretary.

Alan Paton To Open N.I.C. Conference

MR. ALAN PATON, Vice-Chairman of the Natal Provincial Vigilance Committee formed to oppose the implementation of the Group Areas Act, will open the 11th Annual Provincial Conference of the Natal Indian Congress, on Friday the 21st November, 1958, at the Gandhi Hall, Lorne Street, Durban.

The conference will have before it a number of resolutions dealing with matters affecting the Indian community. The Group Areas Act is featuring prominently on the agenda and it is expected that important resolutions dealing with the recent proclamations will receive high priority in conference deliberations.

The three-day conference is expected to draw delegates from all parts of the Province and messages from the Union and abroad are pouring into the offices of the Natal Indian Congress.

Mr. Alan Paton who will open the Conference has taken an active part in opposing the Group Areas Act. He has also been in the forefront in organising the Treason Trial Defence Fund. The Treason Trials will be discussed at the conference and many prominent Congressmen who despite the withdrawal of the indic ment still remain committed of the charge of high treason will be unable to attend conference sessions as they are debarred from attending any gathering in terms of their bail conditions

Mrs. Sushila Gandhi Back From India

MRS. SUSHILA GANDHI, wife of the late Manilal Gandhi, who went by air to India, in June this year, has just returned after a short stay of four months overseas. During her visit, Mrs. Gandhi's only son Arun was married in Bombay to Sunanda Ambegaoker. The wedding was performed according to Gandhian rites. The Gandhian wedding, which Mahatma Gandhi

tion, cleanliness and care of the cow, Gandhiji considered these the essence of a good life for India's villagers.

Arun Gandhi is on the editorial staff of India's largest paper—the "Times of India."

Mrs. Gandhi, met many Indian leaders with whom she was able to discuss many problems pertaining to South Africa. She was also able to see the good work

Arun and Sunanda Gandhi, after their wedding in Bombay.

himself performed for many couples during his life-time symbolizes the way of living he wished for India. The ceremony began with spinning the cotton in thread. After which the Bhagvad Gita was read aloud. Next came sweeping of the yard, cleaning of the well, and the lavatory, and finally offering water and sweetened flour to the cows. The couple fasted for 24 hours. These steps are symbolic of sacrifice, cottage industry, devo-

carried on by some of Gandhi's followers in India's villages, though in the cities the Gandhian influence is not visible. She was also able to attend the late Devdas Gandhi's first death anniversary in New Delhi. Devdas Gandhi, was the younger brother of late Manilal Gandhi, and the youngest son of Gandhiji. While in Delhi, Mr. Sushila Gandhi, met the President, Rajendra Prasad and Prime Minister, Mr. Nehru.

Phone 835-6786

P. O. Box 1549.

MASTER BROS.

(PTY) LTD.

WHOLESALE MERCHANTS & DIRECT IMPORTERS.

HOUSE FOR KEEN CASH PRICES

33 West Street, JOHANNESBURG.

"Resist Evil At Root . . ."

THE Church has a distinct vocation that is clearly differentiated from that of other institutions such as the state, the nation or society in general, said Prof. B. B. Keet, professor of theology at the Dutch Reformed Church seminary at Stellenbosch, recently.

Professor Keet was addressing a public meeting in the Sea Point Congregational Church, organized by the Congregational Union of South Africa.

Regimented Education For Whites

A WARNING that a great danger in the field of education is threatening in South Africa, is given in the current issue of "Church News", official organ of the Church of the Province of South Africa.

Referring to the statement by the Minister of Education, Mr. M. de Wet Nel that Christian national education would soon be introduced into all State schools, an editorial says: "We have been lulled into a false sense of security by the totally unjustified assumption that 'that can't happen here'. Well, it is happening."

Main Objections

Four main objections to C.N.E. are listed:

1. Children in state schools paid for by public funds, ought not to be taught any kind of religion which is avowedly sectarian in character.

2. The term "Christian National Education" is a misnomer. In this context the term "Christian" is equated with the term Calvinism...and "we do not regard Calvinism as a true exposition of the Christian religion."

3. The term "National" is not meant "South African" but Afrikaans and Nationalist in the political sense.

4. Even the word "education" is suspect. It is not content with teaching religion as a subject but that it should permeate every subject that is taught.

Little Comment

The editorial adds that Mrs. de Wet Nel's statement aroused very little public comment.

"This is probably mainly because the public, and even the parents, know so little of what actually goes on in the schools—what children are taught and how they are taught it—that grievous harm can easily be done under the very noses of parents who would be shocked if they knew the whole truth."

He said the chief function of the Church is the propagation of the Gospel.

"This Gospel must be brought to all men, under all circumstances, without fear, favour or prejudice.

"The Gospel is a living witness to the inclusion of all men, regardless of race, colour, culture, economic or social circumstances."

The Church has a mandate to challenge and criticize any line of action that is at variance with the demands of the Christian religion.

Resist At Root

"In the field of legislation, for instance, the assurance that the Group Areas Act would be carried out with circumspection and equity cannot be a satisfactory reassurance to the Church when the law itself is inherently and radically wrong.

Showdown If Republic Comes, Says Selby

IF the Nationalists persisted in their demand for a Republic there must be a showdown in the country and this might well be the prelude for a new national convention, said Major-General A. R. Selby, national leader of the Federal Party at a meeting in Cape Town.

The real purpose of the Nationalists in aiming for a republic was to aggrandise Nationalist Afrikanerdom and consolidate and entrench its domination of South Africa.

"The Nationalists are playing with a dangerous toy," General Selby said.

No Government could last for long unless it had the loyalty of at least a majority of the people, and no constitution could endure unless it promoted contentment among all sections of the people.

The proposed republic would fail on both counts, and would bring other disadvantages and dangers in its train.

"Fair Game"

"Once outside the Common wealth, we should become fair game for our enemies."

The original constitution of

Prof. Keet

The evil must be resisted at the root.

"That whole communities should be reduced to poverty and despondence, that men and women with human feelings, having the same claim to liberty and happiness, should be condemned to a life of misery cannot be tolerated by the conscience of the Christian Church."

Where Are They

Professor Keet continued: "The Church that exists only for the fashionable and the cultured is doomed to sterility.

"It is quite possible, I think, that a church may die of sheer respectability."

When he regards the character of the congregations attending services, the question becomes insistent: Where are the really poorer classes; why are there practically none of them there?—"not to mention those of a different colour who should be attracted but are repelled by us."—Sapa

Give Black Man Share In Government

THE ideal in South Africa should be to develop a constitution which will give the Black man a share in the running of the country when he is fit to take that share, but which will not allow him to dominate the White man, Mr. Clive van Ryneveld, M.P., said at a United Party meeting in Parktown.

"I believe that such a constitution can be worked out and that Black and White will be able to live in harmony in South Africa under it."

Mr. van Ryneveld said that the Nationalist policy of giving the African a limited share in the running of his own areas—but no share in the running of South Africa as a whole—might be a step in the evolution of the country "but it cannot succeed forever."

"I do not think unqualified universal suffrage is the answer either."

Finding a solution to the problem in South Africa is a great ideal and a great challenge.

"We have been given the chance to lead the world in the solution of racial conflict. If we can accomplish this we shall be rendering a great service to mankind."

Mr. van Ryneveld pleaded for active interest in the running of the country and for honesty, generosity and fairplay.

"We badly need those qualities in politics today."—Rand Daily Mail.

American Grants For African Universities

The Ford Foundation has announced an African programme with initial grants amounting to 350,000 dollars (£125,000). In the next few months the foundation expects to make grants to Africa of another 700,000 dollars (£250,000).

Initial grants for Africa are: Makerere College (University College of British East Africa), 700,000 dollars (£250,000).

University College of Thana, 25,000 dollars (£9,000).

University College of Nigeria, 100,000 dollars (£35,000).

University College of Rhodesia and Nyasaland, 70,000 dollars (£25,000).

Government of Tanganyika, 25,000 dollars (£9,000).

Government of Uganda, 35,000 dollars (£12,500).

All the grants are for research and development of facilities.

Reducing Hardship In India-Goa Travel

The Indian Government has taken steps to lessen the hardship experienced by people going from India to Goa, a press note issued by the External Affairs Ministry says.

More buses have been put on the road from Karwar to Majali. Only authorized porters are now allowed to operate and their charges per load has been fixed at 12 naye payse (18 cents).

Policemen have been stationed at points on the route to see that passengers are not harassed.

The contractor at the ferry service at Kodibag has been told not to charge more than 5 naye payse per head.

London Letter

(From Our Own Correspondent)

Britain Welcomes Withdrawal Of Indictment

THERE has been a general, though cautious welcome of the withdrawal of the indictment in the "treason trial" by people in this country. Perhaps the editorial in the "Manchester Guardian" of 14th October expressed as well as anything the general feelings of people here: "The withdrawal of the indictment against ninety-one South Africans on charges of high treason might, after the first flush of victory for the defence has passed, appear as an act of clemency on the part of those responsible for the prosecution. But the Attorney-General for the Transvaal has already partly set such a claim at naught by indicating that the accused are freely only "until such time as a new charge is put to them." The fact of the matter is that, partly for highly technical matters of criminal law procedure as well as for the reason that these accused did not know precisely the charges against them, this indictment was defective. No amount of tinkering with it could cure its inherent flaws. Any claim, moreover, by the South African Government that the judicial system is responsible for this withdrawal is also not wholly valid. The Court had, in mid-September, in a lengthy judgment, refused the defence's application to quash the indictment, a process which has precisely the same effect as its withdrawal. The Court then largely based its reasoning on the benefit to the accused of not quashing the indictment instead it ordered the Crown to furnish more precise particulars of the charges. The Court claimed that such an order would mean less delay in the trial and hence less hardship to the accused. Now, in substantially similar circumstances the same situation has been arrived at in a different way, a situation which the accused had asked the Court to bring about. What happens next? Very few people outside the Union have been convinced by what has so far been said that there were ever

grounds for a prosecution for treason."

Progress In Nigerian Conference

Since it started on September 29th the Conference on the Nigerian Constitution seems to have made headway. The alternatives of more regions on the one hand and constitutional guarantees of all citizens human rights and the tribal impartiality of the impartiality of the police on the other, as safeguards against persecution of minorities, have been considered in detail, and it seems that general agreement along the second course has been obtained. Nevertheless there is still the possibility of "special areas" within the present regions being designated to ensure the rights of some minorities. This welcome agreement augurs well for the discussions around the table during the rest of the Conference. Much of this will be concerned with the borders of the Western and Northern Regions, in particular the localised majority of Yorubas, the main Western tribe, in the Ilorin area of Northern Nigeria. A useful suggestion advanced is that of a plebiscite in the area. Agreement during the rest of the Conference will make much more hopeful the suggested (but not yet agreed) declaration of independence for the country on April 2nd, 1960.

Tanganyikan Independence By 1962—African Demand

The Tanganyikan African National Congress, which split off from the Tanganyikan National African Union, led by Mr. Julius Nyerere, on the grounds that the latter was prepared to accept the British formula of a multi-racial society, has submitted to a memorandum on independence to the Colonial Secretary. The new party, led by Mr. Zuberi Mtemvu, is dedicated to the proposition that, when independence comes, it must be by what are described as "indigenous Africans". The memorandum calls for self-government by 1962.

More Ghana Deportations

With the deportation of eight more people on October 18th the number of foreigners deported from Ghana since independence rose to 48. Most of these have been accused of interfering in Ghana's internal affairs. As the foreigners left the country six armoured cars arrived from Britain. They will be used by the police to deal with riots and other violent demonstrations. It seems that elaborate precautions are being taken to prevent a violent overthrow of the regime.

The Prime Minister has launched a national campaign against crimes of fraud, bribery and corruption in all walks of life. Dr. Nkrumah has expressed deep concern at the "alarming rate" of such crimes, and said: "For our nation to be great, we must have men and women of character and strong morals. Free Ghana, strong in will and character, must illuminate Africa and set standards for other nations. I appeal to my people to overcome this dangerous temptation of colonial society."

Trade Mission To Russia

An official Indian delegation has left New Delhi for trade talks with the Soviet Union. It will negotiate a new trade agreement and also discuss possibilities of further developing Indo Soviet trade on a balanced basis.

The present five-year agreement between the two countries ends in December.

The delegation is led by Mr. K. B. Lall, Joint Secretary in the Ministry of Commerce and Industry and Director-General of Foreign Trade.

Indian Typist Sets Up World Record

An Indian typist, Mr. S. N. Nilakhe set up a world record in English typewriting by achieving a speed of 145.9 words a minute in the Indian shorthand and typewriting championship and high speed contest.

DIRECT IMPORTERS FROM INDIA AND OVERSEAS

WHOLESALE TO CUSTOMERS

AGARBATTIS

Ex India:—"Steamer Brand" No. R 444 8s. 6d.; "Three Roses" No. 909 6 tola 6s.; "Gateway of India" No. 511 3 tola 42s. 6 tola 96s; "Vasanti" (Bottle of Attar in every packet) 1 tola 8s. 9d.; 2 tola 17s.; 3 tola 29s. 6d.; 4 tola 40s. 6 tola 50s.; "Chameli" 1 tola 9s. 9d.; "Soongandh Rani" 1 tola 6s.; 2 tola 9s. 6d.; "Lata Mangeshkar" 4 tola 40s.; 6 tola 55s.

Ex Pakistan:—"Steamer Brand" No. R 444 6s.; "Three Roses" No. 909 3 tola 36s.; "Gateway of India" No. 511 3 tola 39s. 6d.; 6 tola 81s. 6d.; "Chameli" 2 tola 15s. 6d.; "Meelad" No. 999 3 tola 21s. 6d.; 4 tola 33s. 6d.; "Gulab" 3 tola 21s. 6d. "Darbar" 3 tola 33s. 6d.; "Captain" 3 tola 23s.

All Prices Indicated for Agarbattis are per Dozen Lots Only. And Nett Cash With Orders Please.

CAROM BOARDS

Ex India:—(A new addition after many years of attempts)

"A" Quality Thicker Border £6-5-0
"B" Quality Thinner Border £5-15-0

Above with 5 other extra Games on same and with very highly polished surface.

Ex Pakistan:—"Rubber Cushion" (well known for last 10 years) £5-5-0
"Nickle Corner" (as above) £4-15-0

All complete with Stricker and Men Set and Rules "How to play Carom" Special concession to customers. Special Leas 5 per cent on Caromboards.

Country Orders to include Rallege and Bank Exchange.

Regular shipments received and always in stock for: Coconuts, Drypawns, Garlic, Camphor, Bombay Ducks, Shrimps, M.B. Nuts, Tamarind, Masoori, Caromboards, Agarbattis, Sultanas, etc., etc. Trade Inquiries Invited.

Why deal with others when you can deal with us. We are Direct Importers and General Wholesale Merchants.

A. K. HOOSEN & SONS,
(HOOSEN'S BUILDING)

116 Queen Street. Phone 41347. P.O. Box 2168.
Tel. Add: HOOSENSONS. DURBAN.

Jan Burger Questions Verwoerd On Republic

I APOLOGIZE to my readers for returning once more to the republic but it is only once in a blue moon these days that one gets a brand-new idea about it from somebody who counts.

Newspapers have made little of it but I think Dr Verwoerd's statement that the colour question must first be solved before a republic can be attained is of such importance that it well merits closer scrutiny.

His exact words to the Nationale Jeugbond in Pretoria were: "It must be a White republic. Consequently the non-White question must be solved before the realisation of this ideal."

Any person who is prepared to judge this statement of the Prime Minister objectively will find that there are at least two contradictions.

If the colour question must be first solved then it belies the Premier's statement that a republic with closer co-operation between Afrikaans-speaking and English speaking South Africans will help to solve the problem.

197d

Secondly, I cannot see how Dr. Verwoerd can then still maintain that the republic is near.

He himself has stated that the Government will only be able to reduce the Africans in the cities from 1978 onwards.

But what about the Tomlinson Commission's statement that

at that time we shall have almost 5,000,000 permanently urbanized Africans in the cities—a number equal to the estimated White population in the whole of the country?

If they cannot be persuaded to exercise their political rights in the African territories they will press for it where they reside. What happens to an entirely White republic then?

Long Way To Go

We must, of course, consider not only the Africans but also our other non-Whites, the Coloureds and the Indians

I have heard of no scheme yet to create homelands for them. So I must accept that they will remain permanent appendages in the White republic.

Consequently, if the basis on which Dr Verwoerd is going to work is first the solution of the colour question, then the republic, it is going to be a long way still to Tipperary.

Non-Whites

As I have said once before, it seems to me that the future of the non Whites will have to be considered seriously in the planning of a republic if total apartheid is not the aim.

—Jan Burger in "The Star"

First Pakistani To Become Commander-In-Chief

Karachi, Tuesday.

GEN. MOHAMMED AYUB KHAN (51) Commander-in-Chief of the Pakistani Army since January 1951, who has taken over control of his country, was the first Pakistani to become Commander-in-Chief of any of his country's armed services

Three weeks ago he was appointed head of all three services, as well as being appointed Chief Martial Law Administrator.

Educated at the Muslim University of Aligarh, General Khan's career has been entirely military. From the University he went to Sandhurst.

General Khan saw service on the north west frontier of India and during the second World War commanded a battalion of troops in Burma.

In the four years after the war he was promoted from a Battalion

Commander to Commander-in-Chief and in the later role took a significant part in shaping the military side of the Baghdad Pact and the South-East Asia Treaty Organisation.

In 1954, when President Mirza suspended the Constituent Assembly, he appointed General Khan to the post of Defence Minister for a short time

Major-General Iskander Mirza, who handed over power as President of Pakistan to General Mohammed Ayub Khan last night flew 400 miles to Quetta, Northern Pakistan, with his wife today for a brief holiday.

General Ayub today appointed the three Chiefs of the Pakistani Army, Navy and Air Force as Deputy Martial Law Administrators.

Uganda Goodwill Delegation Leaving For India

A GOODWILL delegation headed by the Minister for Natural Resources, Mr. A. B. Killick, has left Uganda for India on October 28 for a five-day visit.

Members of the delegation will see the "India-1958" industrial and trade exhibition now being held in Delhi and have discussions with Government officials. They plan to return on November 5.

As Minister for Natural Resources, Mr. Killick is responsible for raw cotton, which is one of the principal primary products of Uganda traditionally bought by India. The mis-

ernment and was Regent for two years during the minority of the Kabaka.

The other member is Mr. Y. B. Yalukamba, an Agricultural officer in the Busoga district, who was till recently a Representative Member of the Legislative Council.

Radio-Telegraph Link With West Germany

Direct radio-telegraph and radio-photo service between India and West Germany came into operation this week.

India already has direct radio-telegraph services with 22 countries and radio-photo with eight.

Kashmir Princess

The complete story, in a beautifully bound volume with illustrations of the "Kashmir Princess" is now available at our office. Price 25/-. We have only a limited number, so send for your copy without delay to:

"Indian Opinion,"
P. Bag, Durban,
Natal.

sion also includes Mr. V. M. Clerb of Messrs. Narandas Rajaram, an old Uganda cotton firm and Mr. C. Lewis, a former Mayor of Kampala, who is also a director of the Uganda Company.

There are two African members of the mission. One is Mr. S. W. Kulubya, Deputy Mayor of Kampala and a backbencher Member of the Legislative Council. He was formerly Treasurer to the Buganda Gov-

DRY CHILLIES

Gross 33 lbs Bag for 33/6
Strong Brooms with long sticks made by Africans.
25/9 per dozen,
Small Brooms with short sticks 3/3 per dozen.

MAARMANS (Pty) Ltd.

Box 26. Phone 128.
BRITS. Transvaal.

R. VITHAL

Bookkeeping, Writing up Sets of Books, Balance Sheets, Income Tax Returns.

Contact No. 12 Barklys Arcade, 38 Market Street, Cor. Diagonal & Market Sts. Johannesburg. Phone 33-1654

Cable & Tel. Add, HARGVAN.

Phone 29368

P. Hargovan & Co. (Pty.) Ltd.

Earthenware Pickle Jars 3 Gallons 12, 6 each F.O.R. Durban
Fresh First Grade Green Ginger 1/2 per lb. " "
Fresh First Grade Garlic 2/- " "

Cash with order only.

P O. BOX 1250.

155/7 Warwick Avenue
DURBAN.

Pakistan After The Coup

(From Our Own Correspondent)

TWO weeks after the coup the army commanders in Pakistan appear to have the situation well in hand. It is a measure of their self-confidence that press-censorship has been lifted. There is now no reason at all to doubt that at least for the time being the mass of the people are happy to be rid of the politicians and their tedious intrigues and are content to live under martial law.

The people in the cities have denuded the markets of consumer goods in a wild shopping spree and the country has been given some inkling of the political goods which President Mirza and General Ayub Khan are likely to offer in the months to come.

Recent pronouncements by these two leaders suggest that while General Ayub Khan is not at all keen to end the state of emergency, General Mirza is rather anxious to see martial law replaced by what he likes to call controlled democracy. Though General Mirza says that controlled democracy in Pakistan will mean "the same sort of checks and balances as in the United States," it is difficult to reconcile this unexceptionable aim with his stress on the need for a restricted franchise. It is reasonable to assume that what he really has in mind is a presidential form of Government more akin to the Egyptian

model rather than to the American or even the French system.

Anxiety

Whether such a Constitution will be drafted, and how soon, remains to be seen. General Ayub Khan's statements suggest that despite General Mirza's ill-concealed anxiety to arm himself with new constitutional powers, the army commanders will continue to rule the country for some time through decrees and ordinances.

Last week the chief Administrator took a series of steps designed to "clear the mess created by the politicians." A Land Reform Commission has been set up to recommend measures to ensure greater production and security of tenure. General Ayub Khan has called for "sensible reforms" and indicated that the large zamindaris in West Pakistan will not be fragmented. The in-

centive to greater production will be in the form of greater security of tenure, though some reclaimed land may be parcelled out among landless peasants. A change in the legal system so as to make it simpler and less expensive is also promised, and it appears that the educational system will be reformed with the aim of increasing religious instructions. The transfer of the police service from the Ministry of Interior to the Cabinet Secretariat is in keeping with the army tradition of centralised control.

Prime Minister

Since General Ayub Khan has cast himself in the role of "Prime Minister" the cabinet secretariat will be answerable to him rather than to President Mirza. The two leaders do not seem to be wholly united in their purpose though it would be premature to talk of any sharp rivalry between them. At the moment what binds them together is a common determination to keep the politicians out. How long this bond will last is only one of the many uncertainties that face Pakistan.

Ghana's Regional Assemblies

ACCRA, Tuesday.

GHANA'S five newly-elected Regional Assemblies were formally opened today as a High Court Judge rejected on Opposition leaders challenge to their validity.

Dr. Kwame Nkrumah's Government won a majority in all the Assemblies, which have been reduced to the status of advisory bodies.

The new Houses of Chiefs will meet for the first time on November 4.

In the High Court today Mr. Justice A. H. Simpson refused an application by Mr. S. Dumbo, Deputy Leader of the Parliamentary United (Opposition) Party to invalidate the Regional Assemblies Act 1958.

Dr. Dumbo had submitted that instead of enacting into law the recommendations of the Regional Constitution Commission, Parliament had taken away all the Assemblies' effective powers.

—Sapa-Reuters.

India's Largest Insurance Company At Your Service

The
New India Assurance
Company Limited

SOLE REPRESENTATIVE IN THE UNION OF SOUTH AFRICA

RUSTOMJEE JALBOY RUSTOMJEE

140, Queen Street, DURBAN.

FOR SERVICE AND SECURITY
CONSULT US FOR
EVERY TYPE OF INSURANCE

P.O. Box 1610.
Residence: 111 Eleventh Avenue,
DURBAN.

Phones:
Office: 25845
Residence: 36413.

India Letter

(From Our Own Correspondent)

23rd October, 1958.

26 Killed In Explosion On British Tanker

A GIGANTIC explosion blew off the midship house and the bridge of a British tanker, "Stanvac Japan", in the Arabian Sea north-east of Bombay on Monday afternoon, killing 15 British officers, including the skipper, Capt. A. D. Hanna, and eleven Indian seamen.

Forty-four Indian seamen and six other British officers were taken off the 28,000 ton vessel by the Panamanian tanker, "Patricia", which sped to the scene within minutes of the explosion. Many of the survivors received severe to minor burns.

Officials of the Mercantile Marine Department in Bombay said that the "Stanvac Japan" had been completely abandoned and was now a "dead ship". They said it was taking water in the engine room. Arrangements would be made to tow it to Karachi or Bombay.

The "Stanvac Japan" was 525 miles north-west of Bombay and about 160 miles south-west of Karachi when the explosion ripped up the mid-section of the ship at 2.30 p.m. The cause of the accident was not immediately known.

Ill-Fated Survivors Adrift For 24 Hours

For full 24 hours the world did not know about the mid-ocean explosion which wrecked the British tanker, "Stanvac Japan", in the Arabian Sea earlier this week.

The explosion actually occurred on Sunday and not on Monday, but as the tanker's wireless installations and the emergency radio station were both located amidships, no signals could be flashed from the ill-fated ship.

On Monday about noon, the Panamanian tanker, "Patricia", bound for Bombay from the Persian Gulf with the consignment of crude oil, fortuitously happened to be passing by the "Stanvac Japan", and lost no time in transmitting S.O.S. messages plying in the vicinity picking up the survivors in the meantime.

Now the Patricia rescued the men is said to have been related to the authorities by the officers of the ship on its arrival in Bombay on Thursday.

According to a report, the men wearing life jackets were perched on life boats which had been adrift at sea for 24 hours when they were sighted by the Patricia which altered its course to reach the area.

Twenty-seven of the survivors raced in life boats to the Patricia to narrate the story of the mishap and their sea adventure after the explosion.

The explosion was so terrific that an officer on watch duty on the bridge is stated to have been hurled over-board several yards away into the sea. But he managed to swim back to the tanker.

The skipper, Capt. Hanna, and some other officers were burnt to death at their posts of duty. Many among the crew also were killed.

Foodgrain Hoarding In Pakistan

The former Prime Minister of Pakistan, Mr. Feroz Khan Noon, the deposed Chief Minister of West Pakistan, and a former Central Minister, declared to the martial law administration a total of 10,750 tons of wheat from their warehouses on October 28.

Mr. Noon declared about 3,000 tons, Mr. Qizilbash about 1,500 tons and Mr. Mohammad 6,250 tons.

The martial law officers have arrested a large number of persons for hoarding foodgrains. The maximum penalty is death.

2 Killed In Kerala Police Firing

The police opened fire on Communist-led strikers in two tea estates in Trivandrum killing two persons and injuring four others.

Two sub-Inspectors of Police and ten constables were injured in violent attacks made by the strikers, according to information reaching Bombay.

The condition of one of the sub-Inspectors is said to be serious.

This is the second time that the police have fired on the workers during the sixteen-day old strike in the plantation.

Huge Gold Haul From Liner

Two thousand and twenty tolas of gold valued at more

than Rs. 2,80,000 have been seized by the rumaging division of the Customs Preventive Service following a surprise raid on the British passenger liner in the Bombay docks.

The Customs carried out a thorough search of the ship Dwarka which had arrived in port from the Persian Gulf ports and their efforts were rewarded when they came upon three belts in the operating rooms. The belts were found to contain 202 bars each weighing 10 tolas.

Big Gold Racket May Be Smashed

Customs and police officials of Rajasthan hope to unearth an international racket of gold smugglers which may yield contraband gold valued at crores of rupees, if due co-operation is forthcoming from martial law authorities in Pakistan.

Since the Saurashtra racket of gold smugglers was brought to light the authorities have been on the scent of other organised networks in Jodhpur and other places.

Vigil on Indo-Pakistani border has been intensified since the Pakistani authorities stepped up their campaign against smugglers with the arrest of Mohammed Bhatti of Karachi last week. Bhatti is believed to be the

organiser of a flotilla of boats and launches used for smuggling gold and other contraband.

59 Persons Killed In Rain Havoc

Fifty-nine persons were killed, one hundred and eighty five heads of cattle were drowned and one thousand and sixty-six houses collapsed in the recent heavy rains in twenty-three districts of Bombay State.

Ban Lifted In Ceylon

THE Ceylon Government has lifted its ban on the Federal Party, representing the Tamil-speaking northern and eastern provinces and on the Sinhalese Jatika Vimukthi Peramuna (National Liberation Front).

The parties were proscribed five months ago after a state of emergency was proclaimed throughout the island to put down widespread Tamil-Sinhalese rioting.

The Government had decided to continue the emergency for another month from October 27. But orders permitting house arrest and preventive detention will be allowed to lapse immediately.

The ban on public processions will also be ended, the Government announced.

DEWALI GREETING CARDS

REF. NO.

101	Film Star Printed Cards	3/-	Dozen
102	Film Star Printed Cards Large	6/-	"
103	Film Star Folder Cards Medium	9/-	"
104	Film Star Folder Medium Cards Tinted	12/-	"
105	Film Star Folder 3 x 4 Cards Plain	15/-	"
106	Film Star Folder 3 x 4 Cards Tinted	24/-	"
107	Film Star Post Cards Plain	15/-	"
108	Film Star Post Cards Tinted	21/-	"
109	Religious Folder Cards Medium Plain	9/-	"
110	Religious Folder Cards Medium Tinted	12/-	"
111	Religious Folder Cards 3 x 4 Plain	15/-	"
112	Religious Folder Cards 3 x 4 Tinted	24/-	"
113	Floral Series	18/-	"
114	Floral Series	24/-	"
115	Floral Series	27/-	"
116	Floral Series	34/-	"
117	Floral Series Perfumed ...	36/-	"
118	Dewali Greeting Cheque Book	2/-	Each
119	Dewali Greeting Hankies	1/10	Each

ORDER NOW. POSTAGE FREE. C.O.D. 2/- EXTRA

Obtainable at Our Only Address:

BHARAT MUSIC SALOON AND BOOKSELLERS

Phone 29488, 286 GREY ST., DURBAN, P.O. Box 2037

(Opposite Corner Shah Jehan Cinema)

Just Arrived**Famous Religious Gujarati Books**

Maha Bharat	2	5	0
Thulase Krt Ramayana 2 Vol	3	10	0
Valmik Ramayana 2 Vol.	4	10	0
Gita in Gujarati Explained		5	6
Gita Paoh Ratana Bashan		10	6
Vanikana		19	6
New Cooking Book Paak Vigan			
Over 500 Pages, fully Illustrated	1	12	6
Āmbina Jigar, 2 Volume	1	8	6
Dampate na Vivaka Sexual Book	1	5	0
Dampate na Sooka, Sexual Book	1	5	0
Dampate na Bushan, Sexual Book	1	5	0
Koak Sastra	1	12	6
Ohandi Paat		5	6
Vibisha Vani	1	5	6
Bagath Jalarun, na Khatta	2	15	0
Jalarun na Omar Path Khatta	1	7	6
Gujarati Teacher, Gujarati Letter Writer		10/6	each
Daily Prayer Book, Bal Suwar, Adika, Maasha Khatta.			
Parsothan Maas na Khatta, Shri Sataya Narian Khatta,			
Jalaram Bapu Khatta Arthie Sangru, and many other			
Song Books at 2/6 each.			

ALL ABOVE ARE NOW ON FOR SALE.

D. ROOPANAND BROS.

PUBLISHERS AND BOOKSELLERS

Phone 20707.

P.O. Box 2524.

85 VICTORIA STREET,

DURBAN.

Newly Arrived 'Jaico' Books

Panch Tantra	6	0
He Who Rides A Tiger	4	0
The Vision Of India	4	0
Droll Stories	4	0
Among The Great	4	0
Light Of Asia	4	0
The National Culture Of India	4	0
Illustrated Technical Dictionary	7	6
The Wisdom Of India	7	6
The Wisdom Of China	7	6
Godan	6	0
Jataka Tales	6	0
Prophets And Saints	5	0
Make The Most Of Yourself	5	0
A Digit of Moon and The Draught of the Blue	2	6
The Substance Of A Dream	2	6
The Art Of Living	2	6
Tears And Laughter	2	6
Creatures Of Destiny	2	6
Rubaiyat Of Omar Khayyam	2	6
The Song Celestial	2	6

(Postage 6d. Extra)

Obtainable from:

'Indian Opinion' P. Bag.,
Durban, Natal.

MISS TEHMI SORABJEE RUSTOMJEE

has pleasure in announcing that she has been appointed as
Agent for:—

**NATIONAL MUTUAL LIFE ASSOCIATION OF
AUSTRALASIA LTD.**

(INCORPORATED IN VICTORIA, AUSTRALIA.)

ESTABLISHED 1869

A LIFE POLICY WITH THE NATIONAL MUTUAL
ENSURES ABSOLUTE SECURITY WITH GOOD BONUSES

Please write or inquire for further particulars:

106 Mansfield Road, DURBAN.

P.O. Box 476.

Telephones: 47888.

Telegrams & Cable: "SORABTEM."

47453.

*

મળ ઉપરાંતની શક્તિનો વ્યય
યાવ છે એટલે જન્મતમા અન્ન-પાપ
અને અત્યાચાર વર્તે છે.

—ગાંધીજી.

*

પુસ્તક પદ મુ—અંક ૪૨

તા. ૩૧ ઓક્ટોબર, ૧૯૫૮.

છુટક નકલ પે. ૪

મીસીસ ચેસની બાન્ડુ સ્કુલ

વિરીનીર્ષાંગના લોકવાલ લતામાં, સરકારે એક બાન્ડુ સ્કુલને બાંધવાની પરવાનગી આપી હતી, હવે તે કામ બંધ કરવાનો હુકમ કરવામાં આવ્યો છે. આ સ્કુલને શરૂ કરનાર ખેન મીસીસ વીરા ચેસ કે જેઓ જનરલ હુધ યોથાની ભત્રીજી યાય છે, તેઓ છેલ્લા આઠ વરસથી આ સ્કુલને ચાલુ રાખવાની કોશીશ કરી રહ્યા છે. તેઓએ સ્કુલ માટે મકાન બાંધવા માંડ્યું હતું, પણ પાટાસીઓએ વિરોધ કર્યો તેથી કામ અટકાવવું પડ્યું છે. આથી મીસીસ ચેસે, પોતાની જમીન ઉપર પોતાના જ ખર્ચાથી સ્કુલ બાંધવાનું નક્કી કર્યું છે.

બાંધ કામમાં ખર્ચવામાં આવ્યા ત્યારબાદ બાન્ડુ એ ડયુ કેશન ડીપાર્ટમેન્ટ તરફથી બાંધકામ બંધ કરવાનો હુકમ કરવામાં આવ્યો છે. એમ કહેવામાં આવ્યું હતું કે, અચુક ગોરા જમીન માલીકો જેમની જમીનની ઘણી યાસે આ સ્કુલ બંધાઈ રહી છે, એમને વાંધો ઉઠાવ્યો છે.

મીસીસ ચેસે જ્યારે સ્કુલ શરૂ કરી હતી ત્યારે એમને ૨૫ એક વિદ્યાર્થીઓની આશા રાખી હતી. પણ લગભગ ૨૦૦ છોકરાઓ ૧૦ માઇલના ઘેરાવમાંથી આવતા હતાં. આ વરસે સ્કુલ ને સરકારની મદદ મળનાર હતી.

એક મીત્રે પોતાની જમીનમાંથી નાનો ભાગ સ્કુલ માટે આપ્યો હતો, અને વીરીનીર્ષાંગના અચુક ભણીતા સભ્યોએ આ સ્કુલને માટે ફાળો શરૂ કર્યો અને નવી સ્કુલ બાંધવાનું કામ શરૂ કર્યું, ત્રણ મહીના પહેલા જ્યારે લગભગ ૫૦૦ આ સ્કુલના

મીસીસ ચેસનું કહેવું છે કે જે જરૂર પડશે તો તેઓ પોતે આ સ્કુલનું કામ એકલે હાથે ચલાવશે. એમને વધુમાં જણાવ્યું હતું કે, તેઓ પોતાના કાર્યમાં એક સુઠીભર લોકોના સુખતા ભરેલા રાજનૈતિક વિચારોને લીધે વિદ્વન નહીં આવવા દે

“બ્રીટનને સાઉથ આફ્રિકા સાથેનો સંબંધ બગાડવો નહોતો એ સમન્વય તેવી વાત છે. પણ નૈતિક દ્રષ્ટિએ આ ખીના ગોટી અને ન સમન્વય તેવી છે.”

પાકીસ્તાનમાં લશ્કરી સત્તા

જનરલ મહમદ અયુબ ખાન કે જેઓ ૫૧ વર્ષના લશ્કરી વડા છે તેમને હસ્તક પાકીસ્તાનનું રાજ્ય ૨૭ તારીખ થી ગયું છે. ૧૯૫૭થી ખાન લશ્કરી વડા તરીકે નીમાયા હતાં. એમનું શિક્ષણ અલીગઢ યુનીવર્સિટીમાં થયું છે. અને મીલીટરી મેન તરીકે એમની કારકર્દી ઘણી ઉજવલ છે. ખીબ વિશ્વ યુદ્ધ વખતે એમને બર્મામાં હીંદી લશ્કરની સરદારી લીધી હતી.

પાકીસ્તાનના લશ્કરી વડા તરીકે, બગદાદ પેકટની લશ્કર કાર્યવાહી તેમને હસ્તક હતી. ૧૯૫૪માં પ્રમુખ મીલઝાએ બંધારણ સલા સ્થાપી ત્યારે તેઓએ જનરલ ખાનને ડીફેન્સ મીનીસ્ટર તરીકે દુક વખત માટે નીમ્યા હતાં.

જ. મીરઝાએ પાકીસ્તાનનો કારભાર જ. ખાનને સુપરત કર્યો છે અને પોતે પોતાના કુટુંબ સાથે કવોટા ગયા છે.

જ. ખાને પાકીસ્તાન લશ્કર માટે ત્રણ અમલદારોની વરણી તા. ૨૮મીના કરી છે.

જ. ખાને જણાવ્યું છે કે; કાળા બબર, લાંચ, દાનચોરી વિગેરે દેશને ફેલી ખાતા જંતુ એ સામે સખત હાથે તેઓ કામ લેશે.

પાકીસ્તાનના માણ ડીફેન્સ મીનીસ્ટર અયુબ ખુદરોને પાછા ૨૮મી તારીખે ચોથી વાર કાળા બબર માટે પકડવામાં આવ્યા છે,

ખરી ભેટ

દિવાળીના દીવસોમાં આપણે રણા નાથા દિવાળી કાર્ડમાં વેડરી ને છીએ. કહેવાનો હેતુ એ નથી કે યુનેસ્કો પાઠવની એ ખરાબ છે. પણ વણા કે જેને આપણે ઝોળખતા પણ નથી તેઓને વેપારી ઝોળખ કે ખીને કાંઈ કારણે મોકલતાં રહીએ છીએ. અને તે પાછળ હેતુ પોતાના ઉલોમની બહેરાત કરવાનો પણ હોય છે. આમ જ આપણે ક્રિસ્ટમસ વખતે કેનેડરા તથા કાર્ડોમાં પણ નાથા મઆડીએ છીએ. પરમ દીવસે ‘નાટાલ મરકયુરી’માં બહેર થયું હતું કે; ૪૨૫૫ની ત્રણ ચાર મોટી પેટીઓએ આનો વિરોધ કરી તેમ ન કરવાનું નક્કી કર્યું છે. અને તેમા વપરાતા નાથા મરીમોને ઉપરોગી સંસ્થાઓમાં ભેટ આપાયે. આ કેટલું રૂત પગલું છે. અને નાથાનો કેટલો સુદર ઉપયોગ! આપણે કાંઈ ધીખ્યું ?

બ્રિટન ઇલાયદાપણાને હજી ટેકો આપે છે

લંડનનું “અર્થ ટાઇમ્સ” લખે છે કે, યુનોમાં દક્ષિણ આફ્રિકા ના ઇલાયદાપણાના પ્રશ્નની ચર્ચા ચાલી રહી હતી ત્યારે ફરી એક વાર બ્રિટને પોતાનો ટેકો આપ્યો છે. આ ઠરાવ ૬૮ વિરુદ્ધ પાંચ મતે પસાર થયો હતો જેમાં ચાર તટસ્થ હતાં.

લંડનના ખ્રિસ્તીઓએ જણવું નોંધ્યું કે એ પાંચ વિરુદ્ધ મતો માંનો એક મત લંડનનો હતો. સમન્વયવાનો પ્રયત્ન

યુનોમાં બ્રીટનના પ્રતિનિધી હતાં તેમને પોતાના દેશની આ વલણ સમન્વયવા માટે એક નિવેદન બહાર પાડ્યું હતું જેમાં લખ્યું હતું કે; યુનોને આ સલામમાં વચ્ચે પડવાનો કાંઈ જ અધિકાર નથી. કારણ આ ઘરગથ્થુ પ્રશ્ન છે.” આનો જવાબ આપતા “અર્થ ટાઇમ્સ” લખે છે કે “એમ કેવી રીતે બની શકે ? ૧૯૩૦ માં જો યુનો હેયાત હોત અને જો હિટલરના કાર્યો સામે તેમાં વિરોધ ઉઠાવવામાં આવ્યો હોત તો તે પણ આવો જ બચાવ કરત. “રશીયાએ હેંગરીમાંના પોતા ના કાર્યના બચાવ માટે યુનોમાં આજ દલીલ રજૂ કરી હતી. “માનવહકકો જ્યારે ભયમાં સુકાયલા હોય ત્યારે યુનોએ તેની સામે પગલા લેવા નોંધ્યું નહીં તો યુનો સાવ નિષ્ફળ ગણાયે,

“ઇન્ડિયન ઓપિનિયન”

શુક્રવાર તા. ૩૧ ઓક્ટોબર, ૧૯૫૮.

કેબિનેટ ઓફ ડેમોક્રેટસ અને ઇલાયદાપણું

આ મારા આ અંકમાં કેબિનેટ ઓફ ડેમોક્રેટસના મંત્રી શ્રી. બી. ટ્યુરોકને એક પત્ર છાપવામાં આવ્યો છે, જેમાં તેઓ ઇલાયદાપણા સામે સંગઠીત વિરોધી મોર્ચા ઉપર એમની સંસ્થાના વિચારો સ્પષ્ટ કરે છે. અમારા એક અગ્રણીમાં અમે સીઓડી અને બ્લોક સેશની ટીકા કરી હતી, એના જવાબમાં આ પત્ર છે.

શ્રી. ટ્યુરોકના પત્રમાં એક મહત્વનો સુદો એ છે કે, ઇલાયદાપણાના વિરોધીઓના મતભેદોને અંગે હવે એકત્ર થવાનો સમય પાક્યો નથી. જે સંસ્થા પોતાના લેક્ચરીસ્ટ વળણને કુપાવવાનો પ્રયત્ન નથી કરતી એ સંસ્થા તરફથી આવા વિચાર જરા વિચિત્ર લાગે છે. જરમનીમાં હીટલરે એના બધા વિરોધીઓને અટકાવી દીધા હતાં અથવા પુણું રીતે નાશ કરી નાંખ્યા હતા. એ માટે કારણ એજ હતું કે, એના વિરોધીઓએ સમજતા ઘણા વખત કાઠી નાંખ્યો હતો કે હીટલર સામે વિરોધ કરવાનો વખત પાક્યો છે અને હવે તેઓ એ એકત્ર થવું જોઈએ.

આને આ હેશમાં ડો. ફરવુઅર્ડની વડા પ્રધાન તરીકેની ચુંટણી અને ડો. ફરવુઅર્ડે ચુંટેલા સુસ્ત આફ્રિકાનર મંત્રીઓ ઉપરથી એ વસ્તુ સ્પષ્ટ થાય છે કે નેશનાલીસ્ટો લડવાની તઈયારી માં છે અને એ પછુ સ્પષ્ટ થાય છે કે તેઓ તેમની સામેના વિરોધીઓને પણ કમ્પી નાંખશે. આવી પરિસ્થિતિમાં બ્લોક સેપ સીઓડી, આફ્રિકન નેશનલ કેબિનેટ અથવા અર્થો એકત્ર ન થવાના બહાના મતભેદોને અંગે કરે એ સમય સુચક પછુ નથી બતાવતું. આની સાથે સાથે સીઓડી એવો દાવો કરે છે કે તેમને ગોરાઓમાં રંગીન માણસ પ્રત્યે વધુ સહાનુભૂતી જાગૃત કરી છે એ અમે એક પળ માટે પણ સ્વિકારવા તઈયાર નથી. સીઓડીએ ગોરાઓ ઉપર કોઈ પણ જાતનો પ્રભાવ પાડ્યો નથી. અને આને એમના થોડા ગોરા સભ્યો છે તેમની બીજા ગોરાઓ ઉપર કોઈ પણ જાતની અસર નથી.

શ્રી. ટ્યુરોકે બીજા સુદો રજૂ કર્યો છે તે એ છે કે આને સીઓડી આફ્રિકન નેશનલ કેબિનેટ સાથે છે એના ઉપરથી સિદ્ધ થાય છે કે ગોરાઓ આફ્રિકનો સાથે વધુ હળીમળીને કામ કરવા ઇચ્છે છે. આ એમને ખોટો જામ છે. ગોરાઓમાં સીઓડીનું ઘણું જ ઝોણું મહત્વ છે અને આને લીધે એમને આફ્રિકન નેશનલ કેબિનેટ સાથેનો સાથ નામનોજ ગણાય. નામના સાથેનો આજ વખત નથી. આ વસ્તુ આફ્રિકન નેશનલ કેબિનેટના આગેવાનો સમજી રહ્યા છે એ જોધને આનંદ થાય છે. ‘ન્યુ એજ’ છાપામાં એક નિવેદન કરતાં શ્રી. ટેમ્બોએ સીઓડી માટે એમ કહ્યું હતું કે તે આફ્રિકન નેશનલ કેબિનેટની બધુ સંસ્થા છે. એક આફ્રિકન કુટુંબમાં બાઇઓ થવું એટલે સમાન હક મળે એવું નથી. મોટા બાઈને વધુ હકો હોય છે જે નાના બાઈને નથી મળતાં. શ્રી. લુડુલીએ, શ્રી. ટેમ્બો કરતાં વધારે કહ્યું હતું. એમને ‘ન્યુ એજ’માં જણાવ્યું હતું કે, આફ્રિકન નેશનલ કેબિનેટ એ બધાને પોતાનો સાથ આપવા તઈયાર છે કે જે ઇલાયદાપણાના વિરોધીઓ હોય. અને આ વસ્તુને સિદ્ધ કરવા એમને લીબરલ પાર્ટીની નાટાલ પ્રેવીનશીયલ ડેનફરન્સ કે જે ‘મેરીટબલ’ ખાતે મરાઈ હતી એમાં ગેસ્ટ-સ્પીકર તરીકે આવવાના આમત્રણને સ્વિકાર્યું. એમને ડેનફરન્સ હરમીયાન એક જાહેર નિવેદનમાં જણાવ્યું હતું કે તેઓ લીબરલ પાર્ટીની સ્થાપનાથી ઘણા સમય છે, અને એ.એન.સી.ના નેતા તરીકે તેમને એ જોધને ખુશી થતી

હતી કે આ બંને સંસ્થાઓ મોટા ક્ષેત્રમાં સંગઠીત થઈ કામ કરવા તઈયાર થઈ રહ્યા છે. આગળ જતાં એમને એવી ઇચ્છા દર્શાવી હતી કે, મતભેદો પછુ દુર થઈ જાય તો સાફ. જાત માં એમને લીબરલ પાર્ટીના આદર્શો વિષે પછુ પોતાનો મત દર્શાવ્યો હતો.

જે વ્યક્તિ જાહેર રીતે આવી વાતો ઉચ્ચારી શકે છે તે નાના મતભેદો કરતાં વાસ્તવીકતાને વધુ મહત્વ આપે છે એ સ્પષ્ટ છે. શ્રી. ટ્યુરોક ફીડમ ચાર્ટરની ખુશો પાડે છે. એ કદાચ સિદ્ધાંત ને હિસાબે યોગ્ય હશે પણ શ્રી. ટ્યુરોક કરતાં શ્રી. લુડુલી સાફ રીતે જાણે છે કે આને આફ્રિકનોના મગજમાં શું વિચારો છે અને તેથી તેઓને લાગે છે કે આ સમયમાં જુદી પાર્ટીઓને ધ્યાન આપવાને બદલે એક સંગઠીત જોરાવર મોર્ચો માંડવો વધુ મહત્વનો છે.

શ્રી. ટ્યુરોકના પત્ર ઉપરથી સીઓડીનું જે વળણ જાહેર થાય છે તે યુનાઈટેડ પાર્ટીના વળણ જેવું છે. આને યુનાઈટેડ પાર્ટી આખા હેશમાં ખુશ પાડે છે કે તેઓ ઇલાયદાપણાનો વિરોધ કરે છે અને તેઓ ઇલેક્શનમાં નેશનાલીસ્ટોને હરાવવાની ચક્ષી ધરાવે છે. છતાં તે કહે છે કે, ઇલાયદાપણાની વિરોધના બીજા પક્ષો સાથે એકત્ર થવાનો સમય હવે પાક્યો નથી. આ ઉપરાંત તેઓ નું માનવું છે કે, એમના આદર્શો એમને માટે એટલા બધા મહત્વના છે કે તેઓ તેનો ત્યાગ ન કરી શકે. યુનાઈટેડ પાર્ટી માટે આ વસ્તુ ઠીક છે કારણકે વાસ્તવીકતામાં જેમ ફરવુઅર્ડે રાજ્ય એક પૈસાની એક બાબુ છે તેમ એજ પૈસાની ઉધી બાબુ યુનાઈટેડ પાર્ટી છે. આની સરખામણીમાં નબળું સીઓડી આ રીતે વાતો કરે છે તે કહવ એનેજ નુકશાન કારક નથી પણ સાથે સાથે આફ્રિકન લોકો માટે પણ હાનીકારક છે. કારણકે આફ્રિકન નેશનલ કેબિનેટ તેમનું પ્રતિનિધિત્વ ધરાવે છે.

અર્યો પત્ર

ડેમોક્રેટસનો ખ્યાલ

અધિપતિ ‘ઇન્ડિયન ઓપીનિયન’

સાહેબ, —તમારા સતરમી અક્ટોબર પરાવનરી લખમતી છીએ. સાથે સાથે તમે એમ પણ કહો છો કે ના અંકમાં, અગ્રણીમાં તમે એમ, બધુ સાંકડો આદર્શ ધરાવીએ છો, કારણ કે અમે, એક સંગઠીત વિરોધ પક્ષ સ્થાપવાની વિચાર છીએ. અમારા મતે, ફીડમ ચાર્ટર, એજી સાથે પુરી રીતે સહમત નથી થતાં. કે જે અમારા આદર્શ છે, તે સાંકડા આદર્શો નથી, અને આરે અમે ગોરાઓ માટે જ સમાન હકના પ્રયત્ન કરીએ છીએ, ત્યારે એવો વર્ણ નથી થતો કે અમે અધુક પંચની જ છીએ. તમારા અગ્રણીમાં તમે જણાવો છો, અને તે બરાબર છે કે ઇલાયદાપણાની સામે મોર્ચો સ્થાપવાનું માટે, બીજા સંસ્થાઓ પછુ હવે તઈયાર નથી. નાના મતભેદોને અંગે, આપણે મોટી બાબતો જેની ઉપર આપણે સરખા વિચાર ધરાવીએ છીએ, એની સામે લડવા માટે આ પક્ષે સંમતિ થવું જોઈએ એમ અમે પણ માનીએ છીએ. ખાસ કરીને ડૉ. મેરીયાન, અને આફ્રિકન સીઓના પાસ, જેવા સવાલો ઉપર. તેમ છતાં અમારું માનવું છે કે અત્યારે એકત્ર થવાથી, એટલા બધા જુદા આદર્શોનો કોળબેળ થશે કે આપણું અગ્રણીમાં કાયમના નાના કંઠક

તેમ છતાં, કેબિનેટ ઓફ ડેમોક્રેટસ, ઇલાયદાપણાની વિરોધી ગોરી સંસ્થા એ સાથ કામ કરવાના સુચનને આપણું છે, અને એવી સંસ્થાઓ સાથે મંત્રણા કરી, વિરોધ કરવાની યોજના ઘડવા માટે અમે તઈયાર છીએ. આ પરીસ્થિતિ છતાં આને અધુક મતભેદોને લીધે અમને એમ લાગે છે કે, અમારા વિચારો દર્શાવવા માટે અમારે આ સંસ્થાઓથી જુદું રહેવું વધુ સાઈ છે. તમારા અગ્રણીમાં તમે લેખો છો કે ગોરાઓમાં અમે એક વર્ચસ્વ ન

માણ રહેશે. અને એને લીધે, એમના મુખ્ય કાર્યમાં ફાટી પડેલાંયરો.

આમ તમે લખો છો કે કોંગ્રેસ એક ડેમોક્રેટિકલ વચસ્પ, આફ્રીકન નેશનલ કોંગ્રેસ સાથે રહેવાથી જ વધે છે, ત્યારે એ વસ્તુ સાચી છે. અમને આ સાથે બહુ જ મદતવનો લાગે છે, પણ એ સંબંધથી થશે, તો અમારે આ સાથે તોડવો પડશે. અમારું માનવું છે કે કોંગ્રેસની ચળવળમાં જે ગોરા સાથે હોય તે, તે ગોરાઓમાં કોંગ્રેસની ચળવળની માહિતી આપી શકે, અને એમ કરીને તેમની સહાનુભૂતી મેળવી શકે. અને ખીન-ગોરી લડતમાં એમનો સાથ મળે. તમે તમારા અમલોમાં સુચવો છો કે

અમને એ. ઈન. સી. ઉપર વિશ્વાસ નથી કે તેઓ સ્વતંત્રતાનો આદર્શ જાળવી શકશે. આ વસ્તુ સાચી નથી, પણ અમારું માનવું છે કે ગોરાઓ તરીકે, આમારે સ્વતંત્રતાનો આદર્શ ગોરાઓમાં ઉભો રાખવો જોઈએ.

અંતમાં હું કહેવા ઇચ્છું છું કે, લીબરલ ગોરી સંસ્થાઓ, સંબંધિતની ઢાંકલને માન આપશે એવી અમારી ઇચ્છા છે, અમારું માનવું છે કે આજ સંબંધથી, નેશનાલીસ્ટ સરકાર સામેના વિરોધ માટે અવરુક છે, અને કોંગ્રેસ ની લડતમાં પણ એ મદદ રૂપ થશે.

લી. બી. ટ્યુરોલ્ક,
નેશનલ સેક્રેટરી.

પાકીસ્તાનના સમાચાર

(અમારા દોહના અખરપત્રી તરફથી) તા. ૨૩-૧૦-૫૮.

મેસના સેનસોરશીપ રદ કરી છે

આ જે અહવાદીયા પછી, પાકીસ્તાનમાં વાતાવરણ શાંત થયું છે. લશ્કરી રાજના સંચાલોએ પરિસ્થિતિને સારી રીતે સંભાળી લીધી છે, અને એમને પ્રેસ ઉપર જે સેનસોરશીપ હતી, એ પણ રદ કરી નાંખી છે. આના ઉપરથી એ દેખાય છે કે એમને પોતાની શક્તિમાં આત્મવિશ્વાસ છે. એમ જણાય છે કે હાલમાં તો લૌકી, રાજનૈતીક વેરઝેર તથા ઝમ-ઝમોથી છુટીને રાજ થયા છે, અને લશ્કરી કાયદા નીચે, સંતોષી છે.

હાલના રાષ્ટ્રપતી મીરઝા અને જનરલ અયુબ ખાનના વાકયો ઉપરથી એમ જણાય છે કે, જનરલ ખાન હજી લશ્કરી રાજ્ય અટકાવવા નથી ઇચ્છતાં, પણ જનરલ મીરઝાની ઇચ્છા છે કે, પ્રજાસત્તાક રાજ્ય જેમાં અધિક અંચનો અંકુશ હોય એવું રાજ્ય સ્થાપવું જોઈએ. તેઓનું કહેવું છે કે આ રાજ્ય લગભગ યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સના રાજ્યના જેવું જ હશે, પણ એમની અંકુશ રાખવાની વાત ઉપરથી એમ જણાય છે કે અમેરીકન રાજ્ય કરતાં, એમના મનમાં ઇચ્છપથીય જ રાજ્યનો વિચાર છે. તે છતાં આ બધું થશે કે કેમ એ જોવાનું રહ્યું છે. હમણા તો એમજ જણાય છે કે, લશ્કરી રાજ ચાલું રહેશે.

મયા અહવાદીયામાં, રાજદ્વારી નેતાઓએ કરેલો બમાડ દુર કરવા માટે પગલાં લેવામાં આગ્યા હતાં. એક લેન્ડ રીફોર્મ કમીશન નીમવામાં આવ્યું છે, જે દેશમાં વધુ વાવેતર તથા પેદાશ માટે પગલાં લેશે. જમીન વમરના એકત્રીકરણને જમીન અમલવાના પ્રયત્ન કરવામાં આવશે એમ જણાય છે કે પાકીસ્તાનના કાનુન વિભાગમાં

પણ ફેરફાર કરવામાં આવશે, અને એક જોઈથી ખરચાળ પદ્ધતી સ્થાપના માં આવશે. શિક્ષણ નીતીમાં પણ ફેરફાર થનાર છે, જેમાં વધુ પાર્થક જ્ઞાન આપવામાં આવશે. લશ્કરી ખાતું, લશ્કરી કાયદા મુજબ હવે, ડેપ્યુટી સેક્રેટરીયેટ નીચે છે. જનરલ અયુબ ખાન આ ડેપ્યુટીના વડા પ્રધાન છે એટલે લશ્કર એમની નીચે

અણાય. એમ જણાય છે કે બને નેતાઓ વચ્ચે બહુ સંપ નથી, પણ અત્યારે તેઓ એક ધ્યેયમાં એકત્ર થયા છે કે રાજનૈતીકોને બહાર જ

રાખવા. પણ આ એકતા ફટલો વખત રહેશે, એ આજે પાકીસ્તાન સામે ઝુમી રહેલા ઘણા સવાલોમાંનો એક અમલનો સવાલ છે.

વિવિધ વર્તમાન

નવી કેબીનેટથી ઘણા

નિરાશ છે કેવળા નેશનાલીસ્ટો ડો. ફરુખઝાદની નવી કેબીનેટથી નિરાશ થયા છે. એમનું કહેવું છે કે આ કેબીનેટ એ રીતે ચુકાઈ છે જેથી કેપ ની હવે બહુ શક્તી નહીં રહે અને ડો. ફરુખઝાદ અને એમના અનુયાયીઓને વધુ શક્તી મળશે. એમનું કહેવું છે કે કેબીનેટમાં બહુમતી લોકો એવા છે જે ડો. ફરુખઝાદ સાથે હાથ દા કરનારા છે. આના ઉપરથી જણાય છે કે, ડો. ફરુખઝાદ કેબીનેટ મદદથી કામ લેવા નથી. ઇચ્છતા પણ પોતાનું કારણ સિદ્ધ કરવા માંગે છે.

કોંગ્રેસની પરીપદ

નાટાલ કોંગ્રેસની પરીપદ તા. ૨૧મી નવેમ્બરના ગાંધી હોલમાં શ્રી એલન પેટન ઉઘાડી મુકશે. આ કોંગ્રેસમાં દોહીએને લગતા સવાલો ઉપર ચર્ચા કરવામાં આવશે

અને ગ્રૂપ એરીયાજ ક જે સમાજને વધુ અસર કરી રહ્યો છે એના ઉપર પણ ચર્ચા કરાશે. શ્રી પેટન લીબરલ ગ્રૂપના પ્રમુખ તરીકે સૌથી વધુ ગ્રૂપ એરીયાજના વિરોધી છે. તેઓ આ અગત્યની પરીપદ ઉઘાડી મુકશે એ એક સુચક બનાવ ગણાશે.

૩૮૦૦૦ પરદેશી વિદ્યાર્થીઓ

યુનાઇટેડ કીંગડમમાં હાલમાં ૩૮૦૦૦ વિદ્યાર્થીઓ ભણી રહ્યાં છે. જેવાલ લંડન માં પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવ્યો છે. વધુ માં એ જેવાલ જણાવે છે કે, આ વિદ્યાર્થીઓમાં ૫૦ એડન, ૧૦ બસ્ટો-લેન્ડ, ૪૦ ધિ. સોમાલીલેન્ડ, ૮૦૦ કેનીયા, ૮૦૦ દક્ષિણ આફ્રિકા, ૫ સ્વાઝીલેન્ડ, ૨૩૦ ટાંગાનીકા, ૬૨૫ યુમાન્ડા, અને ૧૦૦ ઝાંઝીબારના છે. આમાંના ૪૫૦૦ વિદ્યાર્થીઓમાં છે અને ૬૦૦૦ ટેકનીકલ કોલેજોમાં છે, આ ઉપરાંત નર્સીંગમાં અને કાયદાના ક્ષેત્ર માં પણ છે.

શુભેચ્છા પ્રતિનિધિ મંડળ

હિંદમાં

યુગાન્ડાથી એક શુભેચ્છા પ્રતિનિધિ મંડળ દોહ માટે તા. ૨૫મીના નિકળી મળું છે. નેતા નેતા મી. કલીક છે. તેઓ પાંચ દીવસ દોહમાં માળશે. ન્યુદિલ્હીમાં ભરાયલુ ૧૯૫૮નું ઉલોગ દુનર પ્રદર્શન તેઓ જશે અને નેતાઓને તથા સરકારી અમલદારોને મળશે. આ પ્રતિનિધિ મંડળ ગોરા ત્રણ સભ્યો એક ગુજરાતી અને બે આફ્રિકન સભ્યોનું બનેલું છે.

એકનમાં ડેબરલાઇ

દોહની કોંગ્રેસના પ્રમુખ શ્રી ઉછરમ-રાય ડેબર. આ અહવાદીયામાં એડન ની મુલાકાતે ગયા છે. તેઓ તા. ૨૬મી અક્ટોબરના "ગાંધી સ્મારક" મહાનંત્ર પાવારાપણ વિધી કરશે. આ આમત્રણ તેઓને એડનની ઇન્ડિયન એસોસિએશન તરફથી મળ્યું છે.

કરળનમાં સંયુક્ત સભા

૨૩મી એક્ટોબરે એક સંયુક્ત સભા, આફ્રિકન કોંગ્રેસ, નાટાલ કોંગ્રેસ, અને લીબરલપાર્ટીની કરળનમાં મળી હતી જેમાં દેશ દ્રોહના આરોપસર પકડાયલા એને નિર્દોશ ડેરવી છાડી મુકવામાં આગ્યા છે તે વ્યક્તિઓને તથા સમાજ ને સરકારે લગભગ બે વર્ષ સુધી જે ખરચમાં અને તકલીફમાં ઉતાર્યા હતા તેના ઉદ્દેશ્ય કરવામાં આવ્યો હતો.

મિત્રોને અભિનંદન પાઠવો

દિવાળી અને નુતન વર્ષના પવિત્ર દિવસોમાં સગાં-સ્નેહી, મિત્રોને યાદ કરી શુભ ઇચ્છણું એ સર્વોત્તમ મનુષ્યાચાર છે. એનાથી પ્રેમની વૃદ્ધિ અને સબંધની ધનિષ્ઠતા થાય છે પત્રિકા પોસ્ટથી સૌને પહોંચણું એ શક્ય છે. છાપા દ્વારા સસ્તામાં ને સહેલાયથી થઈ શકે છે.

તા. ૭-૧૧-૫૮ના 'ઇન્ડિયન ઓપિનિયન'ની અને 'ઓપીનીયન'ના અંકોનાં એ માટે ખાસ વિભાગો રાખવામાં આગ્યા છે. આપ આપના એડ્રેસ સાથે માત્ર પા. ૧-૧-૦ મોકલશે તો આપનું નુતન વર્ષાભિનંદન અને શુભ દિવાળી-દિવાળીના દિવસોમાંજ સૌને મળી જશે.

જોહાનીસબર્ગમાં **ઇન્ડિયન ઓપીનીયન**

B. U. MASTER P. Bag,
C/O Mabro Hats (Pty) Ltd. • DURBAN.
33 West Street,
JOHANNESBURG.

મારું હિંદનું દર્શન

શ્રીમતી સુશીલા ગાંધી

(ગયા અંકથી ચાલુ)

આશાનું ચિન્હ

હાઈમાં જેમ સંતોને મળી તેમજ પણ નેતાઓને પણ મળવાનું થયું. અને કેટલાક આશ્રમો પણ જોયા. પુના પૂ. યાની સમાધીના દર્શને અને ગયા દર્તા. ત્યાં પ્રાર્થના કરી. સાં બે દિવસ "પણકુટી" કે જ્યાં બાપુજી પહેલા ઉતરતાં ત્યાં રહ્યા હતાં. ત્યાં જતાં ઘણા જુના સ્મરણો સ્મૃતી પટપર એક પછી એક આવી હૃદયને હનવી ગયા. જે મહાવિભૂતી જો એકવાર સમસ્ત વિશ્વને પોતાના આત્માના તેજપુષ્પથી ફર આપતી હતી તે વિભૂતીઓના દર્શન દવે તેમની ભૂ સિદ્ધ્યામાં કરવા રહ્યા. અને આપણા નિરાશ થતા છતાં મારે પ્રેરણા અને બળ તેમના અસ્પૃશ્યોની રાખ ધરાવતા સમારકો પસે સી મેળવવા રહ્યા. ધર્મીવાર દિલમાં યાચ છે કે, શું કરી એ સમય નહી આવે કે જ્યારે બાપુના મધુર દારણે આ વિશ્વને અજ્ઞ વળશે?

પુનાથી અમે સેવાગ્રામ આશ્રમમાં મયા દનાં. મારી સાથે મારો પુત્ર અરણ્ય, પુત્ર વધુ સુનંદા અને મારા વડીલ કાકી-કોશીરલાલ કાકાના પત્ની દર્તા. વર્ષોમાં પુ કાકાના સમારકના દર્શન કરી સેવાગ્રામ પહોંચ્યા. અમે અમા ત્યારે ત્યાં સાંજની પ્રાર્થના ચાલી રહી હતી. ૧૦૦ ઉપરાંત સભ્યો મેલા દર્તા. બાપુજીની હૃદયોત્તીમાં થતી તેજ જગમગે પ્રાર્થના થતી હતી. પણ પ્રેરણા અને વ્યક્તિઓ બદલાયા દર્તા. હતા પ્રાર્થના મધ શુદ્ધ વાતા વરણ્ય દર્તા પ્રાર્થના બાદ પ્ર. બાપુની કુટીરના દર્શને મયા. ત્યાં ખાલી માદી ને પગે લાગતા મરું દેયુ હાય ન રહ્યું. પર્કેક અર્કેક વાર ત્યાં જ જે મધુર દારણ અને સુનના કુતારાઓ વૃંતા તે આજે જાણે દવામાં ગ્રંજતા સંભાળતા. આશ્રમમાં અમે રોટલી અને બાફેલુ લાક્ર ઠાણુ અને નવ પાણીતને ઘણે જાણે થેક મણુ મોડુ કરવા જેળને બાકરાને બાકુ આર્યો તે બાકુ અને રાતના પૂ. યાની કુટીર માં રૂતા.

આશ્રમમાં ક્રકત ત્રણ જુના આશ્રમ વાંસીઓ દર્તા. અને મને રમુજમાં જવામ અપાયો કે ક્ષત્રા વિષ્ણુ અને મહેશ એ ત્રણ દવે અહીં રહે છે. આશ્રમવાસીઓને સકાર મારા હૃદયને પ્રુખા રપસી મયો છે. ત્રણે બાકુઆમ મને કલું દવે શીનીકસને સંકેતી અહીં આવી રહો. મેં પશું મારી એ મનની ભૂમ છે અમ ૧૬.

હતાં ફરજ પહેલી રહે એ પણ સમજાવ્યું. આશ્રમ પાસેજ નવ તાલીમી સંઘની શાળા ચાલે છે તેમાં ૧૦૦ વિદ્યાર્થીઓ ભણે છે તે પણ જોયું સાંજ સવારની પ્રાર્થના તેઓ આશ્રમ ની પ્રાર્થના ભૂમી પર કરે છે.

સાંથી કરતુરખા ટ્રસ્ટ તરફથી ચાલતા "કરતુરખાધામ" આશ્રમના દર્શને મયા. આ સંસ્થાનું સંચાલન મારી નાની બેન કુ. તારા મશરવાલા કરે છે. મોટી ઉમ્મરની સ્ત્રીઓ આં ભણી પોતાના પગબેર યાય છે. ઘણે બાજે લગ્નવધી તથા ત્રિધવા હોય છે. નર્સ, શિક્ષિકા, બાળમંદીર શિક્ષિકા, અથવા સેવીકા ના પ્રેશ સાં શીખવાય છે. મોટા મકાનમાં તેમની રહેવાની અને જમવા ખાવાની સગવડો યાય છે. ખાદી ફરજયાત પહેરવી પડે છે. સાંજ

સવાર પ્રાર્થનાનો મધુર શુભરવ જુના ઋષિ-મુનીઓની યાદ તાજ કરે છે. અમારા એક ગુરુ જેમની પાસે અમે સંસ્કૃત શીખતાં તેઓ પણ પોતાનું જીવન આ સંસ્થાને અર્પી જાનેશ્વરી વાંચી તેનો બોધ અને અર્થ સમજાવે છે. તેમનો પહેરવેશ તથા સાદાઈ એક ઋષીને હાજ તેવા છે. સાં મારા પત્ની ગણીલાલ માંધીના સ્મરણમાં એક ઠોલ "મણી ભૂરન" શરૂ કર્યો દતો જેમાં અમારા તે ગુરુજી એક જોરડામાં રહેશે અને જાનેશ્વરીનો જ્ઞાનેનો ગરો વહેવડાવશે. ઠોલમાં કળા અને સંગીત શીખવાશે અને સાંજ સવાર પ્રાર્થના થશે. આ ઠોલ માટે નાણા ગાંધી અને મશરવાલા કુટુંબ તરફથી અને બનને કુટુંબના મીત્રો તથા શુભેચ્છો તરફથી હજ બેગા કરાઈ રહ્યા છે. આ આમકુ અમરાવતી શરૂરથી ૭ માઇલ દુર એકંતમાં છે. મારી બેન તેમજ બીજા આ સંસ્થાના કાર્યકર્તાઓએ પણ મને ત્યાં આવી જવા ઘણી લલચાવી હતી.

આ ઉપરાંત બારડોલી આશ્રમ મદી આશ્રમ, મરોલી આશ્રમ, હરીજન આશ્રમ-(દિલ્હી) જોયા. આ બધા આશ્રમોમાં ઘણા જુના આશ્રમવાસીઓ

ને મળવાનું થયું. આની પ્રજ્ઞાતિએ અને વાતાવરણ જોઈ જે સુખજ જોતા નિરાશા થઈ હતી તે જતી રહી અને આશાનું કોરણ પ્રગટયું. મનમાં મધું બાપુનું તપ અને તેમના જીવન સદેહ ની ચીનગારી આ લોકોએ જીવંત રાખી છે. અને મારું મસ્તક તેમને ચરણે નમ્યું.

દિલ્હીમાં

દિલ્હીમાં સૌથી પ્રથમ રાજધાનીના દર્શન કર્યાં. ત્યાર પછી અમસ્ત દુનીયાની નજર આકર્ષતા આપણા વડા પ્રધાન નવાહરલાલજીને મળ્યા. તેમને મળવાનું વડો પ્રધાન તરીકે નકોટું પણ ગાંધી કુટુંબના એક સભ્ય તરીકે જ મળવા મધ હતી. આથી આ મુલાકાત ખાનગી મુલાકાત હતી. તેમની સાથે અમત કુટુંબી વાતો ઉપરાંત આ સંસ્થાની તથા વર્તમાન પત્રની અંગે દક્ષિણ આફ્રિકાની વાતો થઈ. તેઓ ઘણા સારા મુકમાં દર્તા. પ્રથમ મળતાંજ એકાદ મીનીટ ગંભીર થયા. અને તેજ ગંભીર સ્થિતિમાં મારું હૃમ ચાલે છે તે પુછ્યું. મેં બ્યારે પુછ્યું કે આપની રળઓમાં આપ વધારે તાબગી મેળવી શક્યા છે? ત્યારે મુકત હાસ્ય તેઓએ વેધ્યું. 'શેની રળ અને શેનો આરામ ૧૦ દિવસની રળમાં દિલ્હી ઠોડા ઠોડ કરવી પડી.'

પછી દક્ષિણ આફ્રિકા વિશે વાતો થઈ. મેં અહીં હાય કમીશનર મોકલવા જણાવ્યું કે જેથી બનને દેશો વચ્ચે સંબંધ કાંઈ સારો યાય અને જે એક બીજા માટે મક્ત ખપાશે ફેલાવાય છે તે પણ જાણા માય. પણ તેઓ એ તે અશક્ય જણાવ્યું. 'વ્યક્તિનું અપમાન સદન યાય રાષ્ટ્રનું અપમાન ન કરી શકાય. ત્યાં રાષ્ટ્રનું અપમાન યાય છે. અને તમારી વડો પ્રધાન અથવા તમારી સરકાર તે માટે પોતાનું દુ:ખ કે મારી પણ વ્યકત કરવા નેટલી ઉદારતા નથી બતાવતી આવા માં અમે કાંઈ જ ન કરી શકીએ.'

આપણા પર થતાં જુદાંમોને માટે તેઓનું શું મામું દર્શન રહે છે એમ પુછતાં મને કહેવામાં આવ્યું, 'મારે તમને કહેવાની શું જરૂર રહે છે કે બાપુના માર્ગે આપણી પાસે પડ્યો જ છે? હા જો તમારામાં બળ અને એકતા તથા અહીંસા હોય તોજ.'

મેં પુછ્યું સાથે આફ્રિકાનું બાબી આપને કેયું લાગે છે? મને કહેવામાં આવ્યું મને લાગે છે કે, દશ વર્ષમાં સમસ્ત દુનીયાની દવા બદલાશે. અને તેની અસર સાથે આફ્રિકામાં થશેજ. પણ હાલ તો કરી આંશા નથી.

આપ દક્ષિણ આફ્રિકા આવવા ઇચ્છો છો ખરા? મારા આ પ્રશ્નના જવાબમાં ગંભીર પણ તેઓએ જણાવ્યું (અનુસંધાન માટે જુઓ પાનું ૪૨૦)

શ્રી અને શ્રીમતી અરણ્ય ગાંધી

શ્રી અરણ્ય ગાંધીના લગ્ન શ્રીમંતી સુનંદા અંબેઝાવકાર સાથે સુબર્ષમાં તા. ૧૦-૬-૫૮ના થયા દર્તા તે પ્રસંમમાં હાજરી આપવા શ્રીમતી સુશીલા ગાંધી ભારત મયા દનાં. લગ્ન સમારક બચી સાદાઈથી અને ગાંધી વિધી મુજબ કરવામાં આવે દતો. જર વધુ બનનેજ શુદ્ધ ખાદીના કપડાં પહેવા દર્તા. વધુને શ્રીમતી ગોમતીબેન કોશીરલાલ મશરવાલાના (સુશીલા ગાંધીના કાકી) દર્તા કતેત સુતરનું પાનેતર પહેરાવામાં આવ્યું હતું. શ્રીમતી સુશીલા ગાંધી ભારતમાં પાછા તા. ૪-૧૦-૫૮ના આવી મયા છે.

'કાર્મીર પ્રિન્સેસ'

કાવતરાની રોમાંચક કથા

લેખક : શ્રી. અનંત શ્રીધર કર્ણીક

પુનીઓ ?

(ગતાંકથી ચાલુ)

હું બ્યારે ઉદ્યોગ તમારે દીક્ષિત હજી નિંદા વધે દતાં. એમની સામે નેતા મને યશું કે એમના જીવન મોટા ઉપર કાળી દાદી વિચિત્ર લાગતી હતી. હવે દિવસ અરાખર ઉગ્યો હતો, અને દરિયામાં ભરતી આવતાં, પાણી અમારા પગથી જરાકજલ દુર હતું. નસીબ નેજે હંડી કોવાથી, રાતના અમે ઝાડ તળે આસરો લીધો હતો, નહીં તો ફરી દરિયાના પાણીથી અમે નાહવા હોત. અમે તો દરિયાના પાણીથી ધરાઈ અમા દતાં. આજી બાજી નજર ફેંકતા, આજીમાં જ પીળું એક ટાપુ મારી નજરે આવ્યું. મને ખૂબ જ તરસ લાગી હતી. દીક્ષિત તો હજી સુતેલા દતાં. મને રાતનું ઝરણુ વાદ આવ્યું. દીક્ષિતને સુકી, હું પાણીની સોધમાં નિકળ્યો. મને ખાત્રી હતી કે આના નિરજન ટાપુમાં એકલા પડવાથી કાંઈ ખીક રાખવા જેવું ન હતું. હું ધીમે રહીને ઝાડીની પેલી બાજી ગયો. મેં જોયું કે ટાપુ બહું પહોળું નહોતું કે, એમાં ઝરણુ હોઈ શકે. રાતની માંદગીમાં જે પડછાયો જોયો હતો, એ દરિયાનો જ હતો. હું બહુજ નિરાશ થયો. તે છતાં મનમાં આશા રાખી હું આસપાસ પડેલા નારીયળની શોધમાં પડ્યો. રાતના તોફાનમાં કદાચ એકાદ પાક નારીયળ નીચે પડી ચકું હોય! પણ આજીબાજી માં નાના નારીયળ પડ્યા દતાં જેમાં ન પાણી હતું કે ન નારીયળ મને વિચાર આવ્યો કે આ પડેલા નાના નારીયળ વડે ઝાડ ઉપરના નારીયળને પાટી શકીશ. પણ પ્રયાસો નિષ્ફળ અમા. મને મારી શારિરીક શક્તિની હવે જાણ થઈ. મારા હાથ અથવા પગમાં જોર નહોતું. હું જે સુકા નારીયળ ફેંકી રહ્યો હતો, તે માંડ ૧૦ એક ફુટ ઉચે જતાં દતાં.

મારા પગ માંડ માંડ માંડ વળન ઝીલી રહ્યાં દતાં એટલા માટે. ઝાડ ઉપર ચઢવાનો વિચાર કરવો અથઈ હતો. મારા જીવનમાં મેં ઝાડ ઉપર ચઢવાનો પ્રયાસ કદી કર્યો ન હતો, છતાં આ જરૂર તે સમયે, બ્યારે પાણી અને ખોરાક વાળા નારીયળો મારી નજર સામે ઝૂલી રહ્યાં હતાં ત્યારે મને એ પ્રયત્ન કરવાની ઇચ્છા થઈ. માંડ પેટ અને ગળું મને એ પ્રયત્ન કરવાનું ઉત્તેજન આપી રહ્યું હતું હું મારા ઝાડની શોધમાં હતો મેં જોયું કે અમુક ઝાડોમાં કાપા સુકી પગથીયા કરવામાં આવ્યા દતાં. ટાપુ

નિરજન નથી, એમ આ પરથી જણાતું હતું. કદાચ ઠોષક નારીયળો તોડવા માટે આ ટાપુ ઉપર અવરનવર આવતું હશે. હવે બોટ બાંધવાની જરૂર મને ન લાગી. મને આશા હતી કે મહીના બે મહિનામાં ઠોષકને ઠોષક આવશે. પણ આ તો ભવિષ્ય ની વાત હતી અત્યારે તો ગળું તરસ થી સુકાતું હતું અને પેટમાં શુક લાગી હતી. આગળ જતાં મેં એક વાંકુ ઝાડ જોયું. મને યશું કે આની ઉપર ચઢવું કદાચ સહેલું પડે. પગ વડે નહીં તો પેટ વડે એની ઉપર કદાચ ચઢાય. આ ઝાડ દરિયા ઉપર વાંકુ વળ્યું હતું, તેથી જો હું પડું તો પાણીમાંજ પડું, અને મને બહુ ઇલા નહીં પહોંચે. બ્યારે હું ઝાડ પાસે ગયો તો મેં જોયું કે એની ઉપર દબરો મ'કોડા ચડી રહ્યા દતાં, આ તો મને કરડીને મારી જ નાંખે. જો હું આ મ'કોડાએને ધુમાડા દારા અથવા બાળવાથી કાઢી શકું તો નારી-યળ તો ફક્ત ૨૦ એક ફુટ ઉપર દતા. અને હું એને જરૂર પ્રાપ્ત કરી શકું. - ધુમડાનો અને અગ્નીનો વિચાર બહુજ સાચો હતો. પણ સવાલ એ હતો કે તે કેવી રીતે કરવો. નીચે પડેલા સફેદ પથ્થરો ઉપર માંડ ધ્યાન મર્યું, પણ તે સવારના બેજથી બીના દતાં, તેમજ ઝાડ પાન વિચેરે પણ બેજથી બીના દતાં. એટલે અગ્ની અને ધુમાડાનો વિચાર માંડી વાળવો પડ્યો. હું ફરી ઝાડ પાસે ગયો અને મ'કોડાએને મારીને નીચે પાડવાં માટે, મેં માંડ ખમીસ કાઠ્યું ત્યાં મેં ઠોષકની છુમનો અવાજ સાંભળ્યો. મેં ફરીને જોયું કે ઠોષુ મેલાવે છે. એ દિક્ષિત તો નજ દોષ યકે કારણકે, તે જે જગ્યામાં હતો, એની સામેની બાજીથી અવાજ આવ્યો હતો, અને તે એક વ્યક્તિની છુમ ન હતી, બલકે બે ચાર જણાના અવાજ જણાતો હતો. હું સાવધ થઈ ને ઉભો રહ્યો. મારે બહુ વખત આધર્ષ માં ન રહેવું પડ્યું. કારણકે એક બાજીથી, ચાર વ્યક્તિઓ જેના ચક્રો વીનાઓ જેવા દતાં તે મારી નજરે આવ્યાં. જે જણાએ મોટા જખ્ખા અને લુંગી જેવી વસ્તુ પહેરી હતી. એમના હાથમાં ૨૦ ઇંચ લાંબી છરી, જે ઘાસ કાપવા માટે વાપરવામાં આવે છે, તે હતી. બીજા બે જણા સાદા પાટલુન અને ખમીસ

માં દતા. એમને મારે કાળી ટોપી હતી. હું જરા ગભરાઓ. મેં વિચાર્યું કે જરૂર આ "પુનીઓ" છે. એ અમને બચાવવા તો નહીંજ આવ્યા હોય. જો તેઓ આ ટાપુ ઉપર જ દતાં તો તેમને અમને રાતના જ કમ ન બચાવ્યાં? આખી રાત અમને દરિયામાં કેમ રહેવા દીધા? એ લોહો ના હાથમાં એ મોટા છરા શું કામ દતાં? મને આમલી રાતની સર્ચ લાઈટ વાદ આવી. મને ખાત્રી થઈ કે આ લોહો એજ ટોળામાં ના દતાં, કે જેમને અમારા વિમાનમાં બોંબ મુક્યો હતો, અને હવે તેઓ, એમના કાંપની સાખીતી આપનાર કોષ બચ્ચું હોય, તો એને પણ મારી નાંખવા આવ્યા છે. મેં ઝપાટા ભેર દિક્ષિત ગ્યાં દતાં એ તરફ જતા માંડયું પણ હું ઝડપથી ચાલી નહોતો ચકતો એ ચાર વ્યક્તિઓ અને મારી વચ્ચેનું અંતર ધીમે ધીમે એાણું થતું જતું હતું.

આ જેવું ભયંકર મોત! આવી નાજીક રથીતીમાં શું અમારા ડુકડે ડુકડા કરવામાં આવશે? હું સામે લડવાનો તો હતો જ. પણ કેવી રીતે? આ ચાર દથીયાર બંધ માણસોનો સામ તો કેમ કરવો એની મને સુઝ નહતી પડતી. અસંભવીત હતું. થોડી જ વાર માં આ લોહો અમારી ઉપર ડુમલો ફરીને અમને ખલાસ કરી નાંખશે, એની મને ખાત્રી હતી. તે છતાં, મેં છેલ્લો પ્રયત્ન કરવાનો વિચાર કર્યો. હું આસાનીથી મરવા તકયાર ન હતો. ઝોઠામાં એાણું મરતાં પહેલાં અમની ઉપર પણ જરા હાથ અજમાવવાની મારી ઇચ્છા હતી. હા, નીચે પડેલા સુકા નારીયળો હવે મને કામ લાગવાના દતાં. મેં થોડા બેમા ફરીને તકયાર રહેવાનો વિચાર કર્યો. મેં વિચાર્યું કે દથીયાર વાળા માણસ ઉપર મારે પહેલો પ્રહાર કરી ને એમની પાસેથી એક દથીયાર છીનવી લેવું. ત્યાર પછી બધાને સામનો કરવો. હું નારીયળ ઉપાડવા નીચે વળ્યો, ત્યાં મારા મજબમાં એક ખીંછી યુક્તી આવી. મેં વિચાર્યું કે દિક્ષિત તો સાવ જ અરાબ દાલતમાં દતાં, અને તેઓ કાંઈ મદદ આપી શકે એવી સ્થિતિમાં પણ નહતાં. ચાર સામે, એક જણુ ફેટલો વખત ટકી શકવાને દતો? આ વિચાર જ મુખના બરેલો હતો. મને વિચાર આવ્યો કે જો હું પણ સાવ ખલાસ થઈ અચેલી દાલતમાં હોવાનો ડોંબ

ફું, તો કદાચ તેઓ, એકદમ પ્રહાર નહીં કરે. આથી મેં નારીયળ ઉપાડવા નહીં, પણ બે ચાર જરૂર પડતા વાપરવા માટે મારી પાસે રાખ્યા.

હું દીક્ષિતથી લગભગ ત્રણ ફુટ દુર હતો, અને એ લોહોની નજરથી દક્ષિત ને હું જરા ઠાંકી રહ્યો હતો. જલદી ચાલતાં તેઓ અમારી તરફ આવ્યા. તેઓ છુમો પણ નહોતા પડતા. અમારાથી લગભગ ૧૫ ફુટ દુર ત્રણ જણા એક દાહનમાં ઉભા રહ્યા અને કદાચ એમને નેતા હોય, તે જરા એમનાથી આગળ ઉભો. અંત્રેણ શીમેમાં જેમ એક રેડ ઇન્ડિયનને આપણે એના શત્રુને સંબોધતાં જોઈએ છીએ, તેજ પ્રમાણે, એમને મને સંબોધ્યો. એમના નેતાએ જમણો હાથ ઉચો કર્યો, કુણીને વાળી મને "હું" કરીને સંબોધ્યો. મેં પણ તેમજ કહ્યું, અને હું વિચારમાં પડ્યો કે હવે શું થશે? ત્યાર બાદ તેઓ વધુ નજીક આવ્યા. નેતા મારી પામે આવ્યા, અને મારા લોહીવાળા પગ સામે નજર નાંખી, દીક્ષિત પાસે ગયો, એને એની સામે મીટ માંડી જોયું. એમના ખમીસ ઉપર જે ફેટનનો ખીંદલો સિંચ્યો હતો, તેની ઉપર નજર કરી, એને કહ્યું "ફેટન" આ એનો પહેલો શબ્દ હતો જે મારી સમજમાં આવ્યો. તે સિવાય એને ઉતાવળમાં ઘણું કહી નાંખ્યું, જે મારી સમજમાં આવી ન હતું શકતું. આ માણસને ફેટનની નીશાનીની ખબર હતી, એટલે મને મારી શંકા વધુ બળવાન બની પણ હતી અમારી ઉપર ડુમલા કરવાના કોષ ચિન્હો દેખાતાં ન દતાં. કદાચ અમને જીવતાં પડકવાનો એમને ડુકમ થયો હોય. દિક્ષિતે મને તેને ઉઠાકવા માટે મદદ કરવાનું કહ્યું. હું એમને મદદ કરવા જતો હતો ત્યાં ત્રણમંત્રો એક જણ પોતાનો છરા નીચે ફેંકી મને મદદ કરવા આવ્યો. માંડ મન હળવું થયું. હવે એક જ વ્યક્તી પાસે છરા હતો. મેં એની ઉપર જ મારી નજર રાખી. દીક્ષિતે સીમરેટ માંગી. મેં ચિન્હો કરીને એમને જમળવાનો પ્રયત્ન કર્યો. તેઓ સમજ્યાં. એક જણાએ એક સીચેટ કાઢી અને સળગાવી. દીક્ષિત ડાબા હાથ વડે પોતાને ટેલો આપી રહ્યા દતાં, તેથી તેઓ સીમરેટ પકડી ન દતાં ચકતાં. દીક્ષિતની માજણીથી એક જણુ તેમને સીમરેટ ડુંકવામાં મદદ આપી. થોડી વાર સીચેટ ડુંકયા પછી એમને મને કહ્યું કે એમના આખા જીવનમાં આવી સારી સીચેટ એમને કદી ન હતી કુંકી. મેં સીચેટ ઉપરના નામ સામે જોયું, એની ઉપર "શંભાઈ" લખ્યું હતું. મારાથી એટલું જ વચાયું. (અધુરું)

આ વાર્તાનો કેપી રાઈટ મુંબઈ "જલ્દે પ્રકાશન"ને છે.

લગ્ન પ્રસંગો માટે

અમને મળો.

સુરતી જમણના અને સ્પેશલિસ્ટ છીએ.

શ્રી કેપીટનની અંગત દેખરેખ નીચે યુનીયનના અને રોડેસીયાના કોર્ટ પછી લાગમાં તમારે સુકામે આવી રસોઈ કરવાનો અને કન્ડાક્ટ બઈશું.

કેપીટનસ બાલકની હોટેલ

(ધી કોર્નર મીઠાઈ હાઉસ)

એ અને વિક્ટોરીયા સ્ટ્રીટના યુજ્જાપર - ડરબન.
ફોન નંબર ૨૩૪૨૪ ટેલીગ્રામ : KAPITAN.

ધીરુબાઈ પી. નાયક

પુસ્તકોપર, પ્રસાદી, ધીમાનાં અને જલસલ જોલન

હીરુસાન અમર દુનીયાના કોર્ટ પછી લાગની હવાઈ દરિયાઈ અમર જમીન માંગે યુસાફરી કરવા પેર બેઠાં અમારી આરંભે છુઈન કરો.

ઈંગ્લી, આંગ, ચોરી, ફલ્લર, અલ્પમાત, ખેરખાસ, વિગેરેના નીમા અને વતરાની આપીએ છીએ.

ઈન્કમટેક્સ, પરસનલ ટેક્સ, દિસાબના ચોપડા લખાવવા રેવન્યુ સ્વીચરન્સ સર્વિસીકેટ કે વેપારના લાયસેન્સો. પાસપોર્ટ તેમજ ઈમીગ્રેશનને લગતી બાબતોમાં કોઈ પણ ધી લીધા વિના અને મફત સલાહ આપીએ છીએ.

નેશનલ મ્યુચ્યુઅલ લાઈફ એસોસીએશન ઓફ ચોરફલીયા અને યોઈયાપર ઈનરયુરન્સ કંપની લીમીટેડના પ્રતિનિધ.

Phone : 33-9033. 26 Barkly Arcade,
Cor. 38, Market & Diagonal St., J'BURG.

તાજી ઉમદા ફ્રૂટ

આંખા અખજ, લીલી અખજ, રતાળ અને સુરણની ગોસમ ચાલુ છે. આદુ પેની ૧૦ રતલ, લસણ શી. ૧-૬ રતલ.

પાપદ નંબર ૧ શી. ૧૦, નંબર ૨ શી. ૮ ૧૦૦.

ક્યુરી અને ચેવલી પાન બનર ભાવ, પોસ્ટેલ જુઈ. બારશીટ ગોલ થી. ૧૦-૬ લાંબી અને રકવેર બારશીટ થી. ૧૧-૬ ડબલ.

રોડેસીયા, ન્યાસાલેન્ડ અને ઊલ્લખન કેંગોના ચોરફરો ઉપર પુરઈ ધ્યાન આપી કોઈ પણ વસ્તુ પરમીટ કરાવી ગોઠવશું.

All prices subject to Market fluctuations.

A. KADER & Co., (PTY) LTD.
WHOLESALE FRUIT MERCHANTS
P. O. Box 251. DURBAN.

ફરનીચર! ફરનીચર!! ફરનીચર!!!

બેકરમ છુટ, ઠાઈનીબરમ છુટ, વોઈરોબ, હરેસીમ બેસ્ટ, સાઈડ બોર્ડ ઝોફીસ ટેસ્ક, યુક કેસ, ટેબલ, તકન કીફાવત ભાવે ખરીદી શકશો. બંને પધારી લાભ લેવા છુકશો નાંક.

—ગોક્સ, ટેબલ અને કીચન હરેચર—

જે હમારી દેખરેખ નીચે તઈચાર યાચ છે. તેનો સ્ટોક હમેશાં તઈચાર રહે છે. માત રોકકા ભાવોના પ્રાઈસ લીસ્ટ મંગાવો અને વેપાર આગલ વધારો.

L. MISTRY

51 BREE STREET, BURGERSDORP, J'BURG.
PHONE 33-4691. BOX 2626.

હીંકની મોટામાં મોટી વિમાની કમ્પની તમારી સેવામાં

—ધી—

ન્યુ ઈન્ડીયા ઈન્ડ્યુરન્સ

કંપની લીમીટેડ

સાઉથ આફ્રિકાના એકજ મુખ્ય પ્રતિનિધિ

રસ્તમજી બલભાઈ રસ્તમજી

૧૪૦ કવીન સ્ટ્રીટ,

ડરબન — નાટાલ.

સેવા અને નિર્ભયતા

માટે અમને મળો.

બધી બતના વિમાઓ અમે ઉતારીએ - છીએ.

પી. ઓ. બોક્સ ૧૬૧૦.

રેસીડેન્સ : ૧૧૧ ઇલેવનથ એવન્યુ,
ડરબન.

ટેલીફોન્સ:

ઓફીસ : ૨૫૮૪૫

રેસીડેન્સ : ૩૬૪૧૩.

યચની અપેક્ષા છે ?

એ બીજને મદદ કરો છે ને ઉપ-યોગી પણ ચાઓ છે છતાં તમને યશ નથી મળતો તેનું કારણ સમજો છે ? તમે તો એમ જ ગાતી બેઠા કે તમારા સંપર્કમાં આવી તમારી ને મદદ મેળવે છે તે બધા સ્વાર્થી છે ને નયણા પણ છે, પરંતુ તમે તમારી જાતનું અને જોને મદદ કરો છે તેનું ઉકું અવલોકન કરશો તો સમજશે કે તમારી માન્યતા સાચી નથી.

મદદ પાછળ તમારો પોતાનો શુભ કે પ્રગટ કંઈ સ્વાર્થી છે કે નહિ તે જોજો. જો સ્વાર્થી હોય તો પ્રચંસાની -યચની આશા રાખી શકાય નહિ. જો સ્વાર્થી ન હોય તો યશ મળવાનો સંભવ વિશેષ, પરંતુ તમે જોને મોટી મદદ માનતા હો તેની મદદ લેનારને મન કિંમત ન હોય, તમારી મદદ બીજને કરી કે વધારાની હોય તો તે માટે પ્રચંસાની આશા રાખી શકાય નહિ.

જો તમે મદદ કરો છો તેને જોવો ખ્યાલ આવ્યો છે ખરો કે કેવળ પ્રેમ અથવા સહાનુભૂતિથી પ્રેરાઈને જ તમે મદદ કરો છો? અને તે પછી તમારી મદદ વિષે ચારે બાજુ ટોલ પીટો છો? જોવા દેખાવ કરો છો ખરો કે તમે જો મદદ ન કરી હોત તો તે પારાવાર યુક્તિમાં મુકાઈ જાત? મદદ લેનાર નિર્બંધ, સુખ કે લાચાર હોય જોવો દેખાવ તમારાથી યશ જન્ય છે ખરો?

જો એમ યતું હોય તો મદદ લેનારના દીલમાં તમારા માટે તિરસ્કાર સિવાય બીજી કંઈ લામણી પ્રગટી શકે નહિ.

ત્રીજી બાબત એ છે કે તમે બીજને નેટલી મદદ ખરેખરે કરો છો તે કરતાં વધુ અપેક્ષા જોનાં મનમાં ઉભી કરો છો ખરો? તમે આપવાના હો પચીસ રૂપિયા ને આશા ઉભી કરો સો રૂપિયાની તો મદદ લેનારને એમ જ યાચ કે તમે પંચોતેર રૂપિયા આપા આપ્યા! આ તમને સમજાય છે? મદદ ન કરવી હોય તો ન કરો, જોઈ કરવી હોય તો જોઈ કરો, પરંતુ સામાનાં મનમાં મોટી આશા આ કદી પ્રગટાવો નહિ. આશા પેદા

કરવામાં આમળથી પ્રચંસા મેળવવાનો કે કોઈ સ્વાર્થી સાબવાનો તમારો હેતુ ન હોય તો જે એમ કરવાથી તમારી સાચી મદદ પણ ધોવાઈ જાય તે ખ્યાન માં રાખો.

સાચો અને સારો માન તે એ છે કે બદલાની, પ્રચંસાની કે આભારની અપેક્ષા રાખ્યા વિના કેવળ આપણા આત્માના સુખ માટે, કંઈક શુભ કામનો સાન્નિધ્ય આનંદ મેળવવા માટે જ મદદ કરવી. એમ ન બની શકે તો મદદ આપ્યા પછી શાંતિથી બધું જોવા કરવું ને સામી વ્યક્તિ સૌજન્ય કે શિષ્ટાચાર ન દાખવે તો એ બાબત ને સંસારની એક વિચિત્રતા સમજી દેવી કાઢવી.

યાચી 'જીવન માધુરી'માંથી.

વિદ્યાર્થીઓ સામાજિક સરખાપણુ માંગે છે

વિટવોટર્સ યુનીવર્સિટીના વિદ્યાર્થીઓ બધી જાતીના વિદ્યાર્થીઓને સામાજિક સરખાપણુ મળે તે માટે વિદ્યાર્થીઓની સમિતિએ ઇલાખદાપણુ સામે વિરોધ પ્રદર્શિત કરવા એક નિવેદન બહાર પાડ્યું છે.

તે નિવેદનમાં વધુમાં ન્થ્યાવાય છે કે; "યુનીવર્સિટીના બધા ક્ષેત્રમાં બીન-ગોરા વિદ્યાર્થીઓને પ્રવેશ નહોતો મળતો તેના વિરોધમાં મળેલી સમાજમાં ઉપરોક્ત સમીતી એમ રચાઈ છે કે જોને ઉદ્દેશ બધી જાતીના વિદ્યાર્થીઓને સામાજિક સરખાપણુ મળે તે જોવાનો છે.

"કલ્પ અથવા ગમે તે સંસ્થા જે વિદ્યાર્થીઓ માટે હોય તેમાં જો કોઈને પણ જાતી કે રંગના કારણે દાખલ ન કરવામાં આવે, તે કલ્પ તથા સંસ્થાને આ સમિતિમાં રચાઈ નહીં અપાય.

"આ હરાવ પાસ થયો કે તુરત તેના પ્રત્યાઘાત રૂપે નેશનાલીસ્ટો સામા

યજા હતા. તેઓએ આ હરાવનો લજો મક્કમ સાબનો કર્યો હતો અને વખોડી કાઢ્યો હતો.

"આ કારણ બતાવી અમને ન્થ્યાવ વામાં આવ્યું હતું કે જુદી યુનીવર્સિટી સ્થાપવાની કેટલી જરૂર છે."

હુલ્લા હુપ

આજ કાળ, જોહાનીસબર્ગમાં તથા ડરબનમાં હુલ્લા હુપ નામની રમત બહુ પ્રખ્યાત યજા મળે છે. હુલ્લા હુપ એક ગોળ સ્થરની રમ છે. આને શરીરના કોઈપણ ભાગ ઉપર રાખી, આપણું શરીર દલાવવાથી તે આપણી આજુ બાજુ ગોળ ફરે છે. આ રમતને ગોળ ફેરવવાની પણ કળા છે. જોને મળા પર, છાતી ઉપર કમર ઉપર પેટ ઉપર અને પગ ઉપર ફેરવી શકાય છે, એમ કહેવામાં આવે છે કે શરીરના કોઈ પણ ભાગ ઉપરથી વજન ઝોલું કરવા માટે આ ધણી

સારી કસરત છે. પણ હમણા તો આ નાના કે મોટા બધા માટે એક રમત બની ગઈ છે. ગોરી સ્કુલોમાં હેકમારટોએ, હુલ્લા હુપને સ્કુલમાં લઈ આવવાની ના પાડી છે, કારણકે એમનું કહેવું છે કે, હુલ્લા હુપને ક્યાં રાખવા જોતો સવાલ યજા પડે છે, અને કલાસમાં તેને રાખી શકાય એમ નથી, ત્યાર પછી એક બીજાના હુલ્લા હુપ વિષે જગડા થવાનો સંભવ છે. ધણી માઓને ચિન્તા યજા મળે છે કે, આની સાથે બહુ રમવાથી બાળકોને તુકશાન પહેંચીરો કે કેમ, ડોક્ટરોનું કહેવું છે કે, તંદુરસ્ત બાળકોને આ રમત તુકશાન નહીં કરે પણ મોટી ઉમરના માણસો અને ખાસ કરી ને જોમના હુલ્મ નબળા હોય અથવા કેક વિગેરે ના કુખાવા હોય. એમને આનાથી દુર રહેવું જોઈએ, નેટલી મહેનત કુટીએલ વિગેરેમાં કરવી પડે છે એટલી મહેનત આમાં કરવી પડે છે, એટલે એ તુકશાનકારક નહીં નિવડે.

બીન-ગોરાને વધુ પગાર

ઉદ્યોગ અને વેપારના ક્ષેત્રમાં નિષ્ણાત ન હોય તેવા બીન-ગોરાઓને વધુ પગાર આપવા જોઈએ એમ ૨૦૦ વેપારી પ્રતિનિધી મંડળની પરીપદમાં ચર્ચા કરવામાં આવી હતી. એક પ્રતિનિધી કે જોને જોહાનીસબર્ગના હતાં એમને કહ્યું એમ પગાર આપીએ છીએ એ બહુ છે. અને તે ઉપરાંત વધુ પગારનો વિચાર કરીએ એ વધુ આશ્ચર્યકારક બીના છે.

"એ વર્ષ પહેલા આવા પ્રશ્નો કોઈએ વિચાર સુદા ન કર્યો હોત. કારણ આ દેશમાં વધુ ઉત્પાદનને દહી રચાઈ છે અને જો વધુ પગાર અપાય તો કામદારો વધુ દીલ લમાડી પોતાનું કામ કરે. અને એ પણ જોવાની જરૂર છે કે આપણા દેશમાં અસમાનતા ન હોવી જોઈએ કે જેમ કે એક પક્ષ ધણો જમ્યો અને બીજો ધણો નિચો આર્થિક સ્થિતિમાં રહે. કોમનવેલ્થના બીજા દેશોમાં આવી સ્થિતી જોવામાં નહીં આવે. અને ત્યાં જીવન ધોરણ ધણુ જમ્યું છે અને વધુ પ્રગતીને રચાઈ નથી.

"પણ સાઉથ આફ્રિકામાં ત્રણ જામ ની વસ્તી પોતાના પેટ પૂરતું માંડ કમાય એ સ્થિતિએ છે."

કોમન્સ એશોસિએશનનું આ પત્રક બતાવે છે કે આ એશોસિએશન દેશ માં સંમણુ કરાવવા ઇચ્છે છે.

યુને પ્રતિનિધિના વડા

યુનેની મહાસભાના વર્તમાન અધી-વેશન માટે અમેરીકન પ્રતિનિધિ મંડળમાં પ્રમુખ આઈઝનહોવરે મિસીસ મેરીયન એન્ડરસનને નીમેલાં છે.

જન્મ નવ અમેરીકન પ્રતિનિધીઓ સાથે જોડાયેલ એન્ડરસન એમની ધણી મેન્સટ હુરો માટે જન્મત બરમાં જણીતાં છે.

મેરીયન ૧૯૦૮માં શીલાડેલ્થીયા ખાતે જન્મ્યાં હતાં અને ૧૯૨૫થી મંબાદારી ગીતો માય છે. હમણાં જ તેમણે દય એશીયાઈ દેશોની ચાલીસ હજાર માઇલની યુજા જ સફળ યાત્રા સમાપ્ત કરી છે.

આજકે કરેલ નીમણુંકથી તેમને વાકેફ કરાયા ત્યારે મેરીયને પત્રકારોને જણાવ્યું કે મારી યાત્રાઓ દરમિયાન મળેલ અન્ય દેશોના મારા કેટલાક મી વાને હું યુથોક ખાતે મળી શકીશ. આ તેમની પ્રથમ જ સરકારી નીમણુંક છે.

મેરીયને જણાવ્યું કે મને ધણુ વખતથી યુનેમા રસ છે, મેં અનેક વાર મુલાકાત લીધી છે.

માથે બાંધવાની રીજન અને વેણીઓ

મખમલ, સાદીન, ટાઈટા સીલકની, રીજન અનેક રંગ, ડીઝાઇન અને સાઈઝમાં મળશે, લગ્ન મંડપ અને મોટર શણકારવા માટે જથ્થાબંધ રીજને મળી શકશે.

અચ્ચાં માટે મખમલ, અને રેસમ તથા ફેલ્ટની ટોપીઓ કીકાયત બાવે બનાવી આપવામાં આવશે.

અંગોટે બાંધવા મખમલ, રેસમ, કોટન વિગેરેનાં કુલોની રંગ રંગની વેણીઓ અને અનેક પ્રકારના ક્રોચર્સ મળશે.

ઠેકાણું : માખરો હેટ્સ (પ્રો.) લી.
લેડીઝ એન્ડ ચીલ્ડરન્સ હેટ મેન્યુફેક્ચરર,
ફોન : ૮૩૫-૭૨૨૨ પહેલે માળે,
બોક્સ પરપાટ. માસ્ટર મેન્સન્સ
૩૩ વેસ્ટ સ્ટ્રીટ, — જોહાનીસબર્ગ.

સુ મા ચાર સંગ્રહ

—ડરબનની વસ્તી ૫૫૨,૦૮૪ની ૧૯૫૭ ની આખરીમાં સત્તાવાર જાહેર થયું છે. એમાં યુરોપીયન ૧૫૧૧૭૮, કમન્સ ૨૩૮૩૮ બાન્ડુ ૧૭૯૧૫૭ અને એશીયા ટીક ૧૯૭૪૧૧ છે.

—કોમ્યુનીઝમના નિરોધી બેટીસ પાર્ટનરેકે એવો રશીયાના લેખક છે તેમને આ વર્ષનું નોબલ પ્રાઇઝ એનાયત કરવામાં આવ્યું છે.

—યુનેસ્કોની ૧૦મી કોંગ્રેસ પરીષદ તા. ૪ નવેમ્બરના પેરીસમાં સર રાધા કૃષ્ણનના પ્રમુખપદે મળશે. અને ૧૯૫૯નું તેમજ ૧૯૬૦નું બજેટ ધરાશે. આ ઉપરાંત કોંગ્રેસ માટે અચોક્કિ થશે. ૮૧ દેશો આ પરીષદમાં ભાગ લેશે એવી આશા રખાય છે.

—સોવીયટ યુનીયન સાથે વેપારી વાટાઘાટ કરવા એક પ્રતિનિધિ મંડળ તા. ૨૫મીના દિલ્હીથી રશીયા જવા ઉપડ્યું છે. હાલ ને વેપારી કરારો કરે છે તે ડીસેમ્બરમાં પાંચ વર્ષ માટે પુરા થતાં રદ થાય છે.

—ધાના અને ગીનીઆ વચ્ચે એલચી એની લેવડ દેવડ થશે. આ બંને આફ્રિકન સંસ્થાને વચ્ચે વેપારી સંબંધ બાંધે કરવાને ઇરાદો સનાધીથી રાખે છે.

—૧૯૬૦માં યુનીયન સ્થાપનાની ઇતાબદી ઉજવણી તેમાં ભાગ લેવા યુનીયનના ઇંગ્લીશ લોકોએ ફરીન એલીઝાબેથ અને પ્રિન્સ શીલીપસને આમંત્રણ આપવાનું બહુમતે નક્કી કર્યું છે.

—જરમીનમાં વેટરોમાં પણ હવે ઇલાવવાપણું કરવામાં આવશે. ગોરા ફેક્ટરોમાં ગોરા વેટરોએ જ પીરસવું પડશે. એમ લાંબી કાકિ-રાસિ જાહેર કર્યું છે.

—૧૦ વર્ષથી નવિના ત્રણ બાળકો પરમ દીવસે દટાકડામાં એક દમ આમલાગતા ફાકી જતા સોલ્ડાયરીની દોરણીકમાં ખસેડવામાં આવ્યા છે. ત્રણ અંબીર રીતે ફાક્યા છે.

—વિશ્વની વિમાની વ્યવહારના એશીસરો તા. ૨૭મીના ન્યુદિલ્હીમાં આગતા વર્ષ માટે કેવી રીતે વિમાની પ્રવાસો ગોઠવવા તે પર વિચારણા કરવા મળ્યા હતાં ૨૫૦ પ્રતિનિધિઓ ભેગા થયા હતાં જેનું ઉદ્ઘાટન વડા પ્રધાન નહેરુએ કર્યું હતું. મોટા નેટ વિમાનો હવે આંતરરાષ્ટ્રીય ક્ષેત્રમાં ચર કરવામાં આવશે.

—બમહાલ કરારના સંબંધ દેશની સરકારી ક્ષાપન નાઈ અરેબીયન સમુદયમાં નવેમ્બર ૨૪થી ૨૧ સુધી ગોઠવવામાં આવી છે. આ ક્ષાપનને હેતુ ફક્ત તેઓને શીખવવાનો જ નથી પણ પોતાની સરહદ અત્યંત તેમા રક્ષણ

કરવા માટે દરીવાઈ કાકિવાને વધારવાને પણ છે.

—નાઇજીરિયાને અક્ટોબર ૧-૧૯૬૦ માં પૂર્ણ આઝાદી આપવાનું બ્રિટીશ સનાધીથી ને નક્કી કર્યું છે.

—હોલ્કી તેલ લઇ જતી એક ટ્રેનકર અકરમતિ થવાથી ૧૫ માણસો મરણ પામ્યા છે એમાં ૧૧ હોલ્કી બલાસીઓ હતા અને ચાર યુરોપીયનો હતાં.

—એ ચઢાના કારખાનાઓમાં કોમ્યુનીસ્ટ હડતાળીયાઓપર ત્રીવેન્દમની પોલીસે ગોળીબાર કરી જેને માથાં હતાં અને ચારને ધાપલ કમી હતા. જે પોલીસ ઇન્સપેક્ટર અને ૧૦ કોન્સ્ટેબલસને હડતાળીયાઓએ ફાયલો કરી ધાપલ કમી હતાં એને પરીણાએ આ ગોળીબાર થયો હતો.

—સુંબઠના ખૂરામાં બ્રીટીશ પેસેન્જરો ને લાવતી રેલીમરપર પોલીસેએ રોડે પાડી ૨,૨૦,૦૦૦ રૂપીઆનું સોનું હાથ કર્યું હતું.

—મુબઇ સંસ્થાનમાં શેલા વધોદને પરીણાએ પદ માણસોના બન મયા ૧૮૫ જનાવરો તણાયા, તેમજ ૧૦૬૬ ધરો પડવા પામ્યા છે.

—પીકેટઅર્મ ફેપમાં એક ગોરા એકુત ના ૬૭ ઘેટાઓએ એટલું ખાધું જે તેઓ મરણ પામ્યા હતાં. એકુતે ખેતરમાં ઘઉંને જે પાક વાળ્યો હતો તે કાઢી લીધા પછી ઘેટાઓને ખેતરમાં ચરવા માટે મુક્યા હતાં. પીકેટઅર્મ માં ઘેટાઓને માટે ખોરાકની અછત રહેતી તેથી જુકા ઘેટાઓએ એટલું ખાધું કે તેઓ બહુ ખાવાથી મરણ પામ્યા.

મારું હોંકુનું દર્શન

(૪૧૬ પાનાનું અનુસંધાન)

કે જ્યે ભૂમી કે જેને આંધીને મહાતમા બનાવ્યા એ જોવાનું ઘણું મન છે. તેઓએ હરતા ઉમેયું, પણ જમને આશા નથી કે જ્યાં સુધી આ ૫૬૫૨ હું છું. ત્યાં સુધી ત્યાં આવી શકું અર્થોત સરકારના વડા તરીકે, અહીંના સરકારી આમંત્રણ વગર નજ અવાય અને સરકાર આમંત્રણ આમે એવા ચિન્હ હેથ નથી અમ કહેવાનો એમને આશય હતો.

તેઓએ મને જણાવ્યું કે દીદીઓએ ત્યાં આફ્રિકનેને ગેરલાભ પહેચાડી કાંઈ પણ મેળવવાનો પ્રયત્ન ન કરવો જોઈએ. તેમને ઉપર લાવવા આંધી દેશવાસીઓ તરીકે તમારી ફરજ છે કે તમારે તેમને હાથ આપી ઉપર ઉતારવા. મારી દેશણી મીસીસ દેવરામ પ્રધી સાથે હું તેમને મળવા મહં દતા અને ગયા ત્યારે તેમની અંગત મચી

એ અમને આવકારી બેઠકમાં બેસાડ્યા. પછી બીજે બારજેથી પંડીતજી હરતા હરતા દાખલ થયા અને નમસ્કાર કરી અમારે ખભે હાથ મુકી અંબીર બની અમને તેમના ખાનગી બેઠકમાં લઈ ગયા. અંતમાં પણ અમારી સાથે છેક મોટર સુધી આવી અમને કાંઈ પણ મદદની જરૂર થાય તો જણાવવા કહી નમસ્કાર સાથે અંદર ગયા. અમારું મરતક જવાહરને નમ્યું. તેમની સાદાઈ તેમનું નીર-અભીમાની વર્તન અમને રપથી મધ્ય. (અધુરું)

રુચલ કરાક્ષ

દીવાળીની ભેટ

હવે દીવાળીની ભેટોને વિચાર કરવા હું નો સમય આવી ગયો છે. મિત્રો રનેહીએ પત્ની બાળકો બધાનેજ કાંઈક આપવાનું રહે છે.

પણ ખરું કહું તો મારા પર મારા એક વેપારી મિત્રની ડુપા હમેચ હોય છે. તેઓ માલનું કેટલોગ મારી પર મોકલી આપે છે અને હું તેમાંથી દર વરસ મારે જોઈએ તે પસંદ કરી ઓર્ડર આપું છું. આ વર્ષનું કેટલોગ હમણાજ આવ્યું છે.

એક પછી એક ચિજ હું પસંદ કરતો ગયો અને ભાવે જોઈ મન પાણું પડ્યું મધ્ય. અમારા શ્રીમતીજી મારે એક સાડી પસંદ કરી. ભાવ ૭૫ પાઉંડ. વિચાર કર્યો આના કરતાં

કાંઈક દાગીનો પસંદ કરું. પણ ભાવ જોતાજ મન થકું થઇ જતું.

પુત્રી માટે ડ્રેસ પસંદ કરવા વિચાર્યું. ભાવ ૧૫ પાઉંડ. ધરમાં પુત્રો પુત્રીઓ અમેશી, શ્રીમતીજી બધાને આપતાં ૨૦૦ પણ જોઈ પડે. કરવું શું? અમેશીએ માથું ખજવાળ્યું.

ફટલોમમાં એક હિરાનો ચાચ જોયો ભાવ ૧૫૦૦, પુરૂષ માટે સીમરેટ કેસ સુંદર દતો સોનાની નકશી હતી ભાવ ૨૪૨-૧૦૦૦ અને એક પેન્સીલ હતી. ૧૩-૧૫-૦ની બોલો શું પસંદ કરશું?

તથ્યાર છે

ગુજરાતી કલ્ચરલ સોસાયટીનું જ્યુનું અને જાણીતું ફેલેન્ડર સં. ૨૦૧૫નું તથ્યાર થઈ મધ્યું છે.

કોમલ ફક્ત ૨ શીલીમ ૬ પેન્સ. ફેલેન્ડર માટે નીચે આપેલા શિરનામે પ્રવચનવાર કરો.

Mr. V. D. Makan
Sec. Gujarati Cultural Society
127 Berea Road, — Durban.

બુકકીપીમ, ઇનકમ ટેક્સ રીટર્ન્સ, લાઇસેન્સીંગ, પ્રેવેન્યુ ક્લીયરન્સ અને ઇનસ્ટોરન્સ માટે મળો :

આર. વીકુલ
૧૨ બાર્કલી આર્કેડ, ૩૮ માર્કેટ સ્ટ્રીટ, કોરનર ડાયગોનલ અને માર્કેટ સ્ટ્રીટ, બેદાનીસમર્થ, ફોન ૩૩-૧૬૫૪.

ખુશ ખબર ! — ખુશ ખબર ! !
દિવાળીના શુભ પ્રસંગ માટે
આસ મુ'બધનો :
બદામી હલવો—સુકો હલવો
આ ઉપરાંત અમારે ત્યાં સારી અને શ્રીકાયત ભાવે નીચેની વસ્તુઓ મળશે.

ધાણા દાળ	મસાલા વળી સોપારી
પાપડ ખાર	પરતા-એલચી
રાજમરો	મોપારી સેકલી
ખસખસ	સોપારી કાચી
પીળી મેથી	ગોળ (માલ પુરી મુંગ-)
રાપ	ચા (મીઠાન ખેાર)
જરૂં	લાલ આમલી
પરીયાળા	તુવેરની દાળ
ધાણા	ચંચુની દાળ
લળ મરચાં	નારીયેલનો જૂદા
પાણી વાળા નારીયેલ	લાપસી
૫૪-મધરા	લોકા દળદર તથા મરચો

લાવ માટે મળો યા લખો :
કે. હરીભાઈ એન્ડ સન્સ,
(પીટી. લીમીટેડ)
૮૦-૮૧એ વિદ્યારીયા સ્ટ્રીટ, ડરબન,
ફોન ૨૨૨૯૮ — બોક્સ ૨૧૫૬.

હિંદના સમાચારો

તા. ૨૩-૧૦-૫૮.

મહાગુજરાત આંદોલનથી નુકસાન

મુખ્ય પ્રધાન શ્રી ચરણતરાવ ચંબાણે આને રાજ્ય વીધાન સભામાં એક સલાહના જવાબના કહ્યું હતું કે, મહાગુજરાતની ચળવળને કારણે અમદાવાદ વડોદરા તેમજ ડોભોઈ ખાતે ખાનગી તેમજ જાહેર મીલકતનું કુલ રૂ. ૧૮,૭૮,૦૬૫નું નુકસાન પહોંચ્યું હતું. ખાનગી મીલકતને રૂ. ૮,૩૮,૦૬૫ જ્યારે જાહેર મીલકતને રૂ. ૧૦,૦૦૦૦૦નું નુકસાન થયું હતું.

વિરોધ પક્ષના સભ્યોએ અમદાવાદ માં શહીદો માટે સમારક ઉજુ કરવા અંગે ને આંદોલન ચલાવ્યું હતું, તે અંગે પુછેલા સંખ્યા બંધ સવાલો માંથી એકના જવાબમાં મુખ્ય પ્રધાન શ્રી ચરણતરાવ ચંબાણે ઉપર મુજબ ની માહિતી આપી હતી. ગોળાખાર અંગે પણ કેટલાક સભ્યોએ આને પુનઃ સવાલો પુછ્યા હતા.

મુખ્ય પ્રધાને વધુમાં કહ્યું કે માર્ગો મરેજીઓના સત્કારોને તેમજ ઇલા પામેલાઓને તેમજ રમખાણોને કારણે ખસર પામેલા બીજાઓને રાહત આપવાનો સવાલ પણ સરકારની વિચારણા નીચે છે.

વલસાડ નજીક અચક દહાકો

વલસાડથી ૩ માઇલ ઉપર આવેલા એક રસાયણીક કારખાનાના ડામરની ગોળાઓ તપ્પાર કરતા વિમાનના ત્રણ કામદારો કારખાનામાં પહોંચી શકતા મરણ પામ્યા હતા પહોંચી શક્યા ન હોય તો મરણ પામ્યા હતા, અને મકાનને પણ ગંભીર નુકસાન થયું હતું.

ગોલ્ફ અને નહેરુ

હિંદીના ગોલ્ફ ક્લબની ટોચ લાખ રૂપીયાના ખર્ચે બંધાયેલી નવી પાંખતું ઉદ્ઘાટન કરતાં વડા પ્રધાન શ્રી નહેરુ એ દિલ્હી ગોલ્ફ ક્લબના કેપ્ટાન સરદાર મલીકના ગોલ્ફ રમવાના આમંત્રણને જવાબ આપતાં જણાવ્યું કે ગોલ્ફ એ મારા માટે મહુ ધીમી રમત છે. અલગત એ રમત દિલચસ્પ છે-છતાં ધીમી મતિએ ચાલતી આરામની રમત છે. આમ કહીને તેમણે વિનયથી આમંત્રણને અસ્વીકાર કર્યો હતો.

શ્રી નહેરુએ જણાવ્યું કે રમત વિષે મારો ખ્યાલ એવો છે કે જે રમનાર ના માનસને અનુકૂળ હોવી જોઈએ. અને અને હમેશાં લાગ્યું છે કે ગોલ્ફ એ મારા માટે મહુ ધીમી રમત છે.

વિષ્ણુ ભગવાનનું થયેલું લિલામ

ભારતના એક મંદીરની બારમાં સપ્તકાની ભગવાન વિષ્ણુની મુર્તી લંડન ના એક લિલામ દરમીયાન ૧૫૭૫ સ્ટર્લિંગ (લગભગ ત્રેવીસ હજાર રૂપીયા) માં વેચાઈ હતી-લક્ષ્મી સાથે યુટીલિટી બંદેલા વિષ્ણુની આ મુર્તી ન્યુયોર્કના એક શ્રીમતી હીરામણે લીધી હતી. બીજી ૧૧માં સપ્તકાની મુકુટધારી તથા ચક્રધારી વિષ્ણુની મુર્તી લંડનના એક સંગ્રહાલયને ૧૦૫૦ સ્ટર્લિંગ (લગભગ ૧૫ હજાર રૂપીયા)માં વેચાઈ હતી.

આખરે-લંડનના કાઇન્ટી મેચોમાં આવેલા એ સ્ટેપોટ હાલિસમાં માર્કવીસ એફ રલીગોના ઘરમાં આ મુર્તિઓ હતી. સ્વીગોનું ઘર પણ લીલામમાં વેચવામાં આવનાર છે.

માર્કવીસે એક સુલાકાતમાં કહ્યું હતું કે આ મુર્તિઓ ભેદી છે અને એ ઉચકવા માટે બે માણસોની જરૂર પડે છે. આખરે-લંડનમાં આ મુર્તિઓ કોણ લઈ આવ્યું એ કોઈ જાણુ નથી.

સ્વીગો અને તેમના પીતામહ અને અન્ય કુટુંબીજનો ભારત સાથે નીકળે ના સંભવો ધરાવતા હતા.

પાકીસ્તાનમાં નવા સત્તાધીશો

જનરલ મહમદ અય્યુબ ખાન કે જેઓ લસ્કરના સર સેનાપતી છે તેઓએ પ્રમુખ મીરઝા સાથે મળી જઈ ૧૨ સભ્યોનું નવું પ્રધાન મંડળ નીમ્યું છે. જેના મુખ્ય પ્રધાન મી. અય્યુબ પોતે છે.

એમની સાથે લસ્કરના બીજા આઠ સભ્યો પ્રધાન મંડળમાં નિમાયા છે. તેઓ હજુ લસ્કરી વડા તરીકે કામચલાઉ રીતે કાર્યરત સવાલનું નીરાકરણ પણ તેઓએ કર્યું.

પૂર્વ આફ્રિકા માટેના નવા ભારતીય દૂત

ભારતીય રાજદૂત તરીકે શ્રી ઇન્દ્રજીત બહાદુરસીમની નીમણુક પૂર્વ આફ્રિકા, રોડેશીયા, ન્યાસાલેન્ડ માટે થઈ છે. તેઓ એમ. એ. ડી. લીટ. એલ. એલ. બી. છે અને હેલા તેઓ પેઈમ ખાતે હાઈ કોન્સલર હતા.

શ્રી. સીમ ૧૯૪૬થી ભારતીય દૂત કક્ષાએ છે અને યુઈમ, સાંધાઈ

નાનકોમ, રોડેશીયા, કારીયા, વોર્સોગટન અને નવી દિલ્હીમાં જુદે જુદે સ્થળે ઉચ્ચ હોદ્દા ઉપર રહી બંધોળો વહીવટી અનુભવ મેળવ્યો છે. તેઓની ઉંમર ૪૪ વર્ષની છે.

માંધી હોસ્પિટલ

સુરેન્દ્રનગર ખાતે રૂપીયા ૧૧૧ લાખ ના ખર્ચે બંધાનાર મહાત્મા માંધી હોસ્પિટલનું શીલારોપણ કરતાં મુંબઈના નાણાં પ્રધાન ડો. જીવરાજ મહેતાએ કહ્યું હતું કે મુંબઈ તો ગુજરાત, સોરાષ્ટ્ર અને કચ્છને માટે કામચેતુ છે. આપણે મુંબઈથી જુદા પડી ન શકીએ. તેમણે કહ્યું કે મુંબઈ સાથે આપણો વ્યવહાર અને જીવન એવી રીતે યુર્ધાઈ ગયાં છે કે આપણે મુંબઈથી જુદા પડવું પાલને નહીં.

મુંબઈ રાજ્યના ભાગલાં ન થઈ શકે

વિશાળ મુંબઈ રાજ્યના બામલા કરવાની વાત વચ્ચે વહેતી યજ્ઞેલી પણ લગભગ બધા જ આગિવાનોએ એનો ઈન્કાર કર્યો છે. આગિવાનોએ જણાવ્યું છે કે વીશાળ મુંબઈ રાજ્ય રહેવાનું છે. તાજેતરમાં કેંગ્રેસ પ્રમુખ શ્રી ટેમ્પરે પણ આવા જ નિર્દેશ કર્યો.

મુંબઈ રાજ્યના ભાગલાં કરવામાં આવે તો મુંબઈ શહેરનું શું એ પ્રશ્ન બધાને માટે મહત્વનો છે. મુંબઈ શહેર સાથે નીરમત નથી એવા આગિવાનો જણાવે છે કે મુંબઈ જેવું ઔદ્યોગીક વ્યાપારી અને અન્ય રીતે આમળ પડતું શહેર કોઈ એકબાધી રાજ્યનો ભાગ બની જ ન શકે. કારણ કે તેના વીકાસમાં કોઈ એકબાધી રાજ્યની પ્રવ્રજા જ નહીં પણ દેશની જુદી જુદી પ્રવ્રજા મહત્વનો ભાગ ભાવ્યો છે.

ગેરકાયદેસર સોનાની ટોળીનો નાશ થયે

રાજ્યશાના કસ્ટમ ઓફીસરો તથા પોલીસ ખાતાનું માનવું છે કે જે પાકીસ્તાનની લસ્કરી સરકારને સાથ મળે તો આંતરરાષ્ટ્રીય પાયા ઉપર ચાલી રહેલો ગેરકાયદેસર સોનાનો વેપાર જેમાં કરોડો રૂપીયા ખડોખાખ છે એનો નાશ થઈ શકશે.

ન્યારથી સૌરાષ્ટ્રના સોનાના વેપાર ની ખબર મળી છે લારથી જોખુર

અને બીજા જગ્યાઓમાં પણ સખત જાપો મુકવામાં આવ્યો છે.

હાલ અને પાકીસ્તાનની ચરહ ઉપર સરકારે વધુ સખત પહેરો મુક્યો છે. કારણકે મહમદ બાટી જેને મયા અહવારીયામાં કરાચીમાં પકડવામાં આવ્યો હતો, તે ગેર કાયદેસર રીતે સોનું લઈ આવતી મોટ અને સ્ટીમ જોનોના સંચાલક હતા એમ મનાય છે.

સ્ટીમર ઉપરથી સોનું

વરગ્રીયન મલ્કના બંદરોપી પાંછી ફરેલી સ્ટીમર દવારકાની મુંબઈમાં સખત મળતી લેવામાં આવી હતી, લારે ૨૦ હજાર અને ૨૦ તોલા સોનું જેની કીમત ૨,૨૨૦,૦૦૦ કરતાં વધુ થાય છે, એટલું સોનું પકડાયું હતું. આ સોનું સ્ટીમરના ઓપરેટીંગ રમજ માં સ્ટીમરના મેસ્ટર્માં મળ્યું હતું. અહીં ૧૦ તોલાના વજનવાળા ૨૦૨ ખાર સોનાના મળ્યા હતા.

ડુબેલી સ્ટીમર

“રેનેવેકે જાપાન”

બ્રીટીશ રેન્કર “રેનેવેકે જાપાન” જે તેલ લઈ જતી હતી, તે અરેબીયન દરીયામાં પહોંચી થવાથી કુખી મજ હતી જેની માહિતી ડુનીયામાં ૨૪ કલાક પછી મળી હતી.

રવીવારે સ્ટીમરમાં પહોંચી થયો હતો અને રેડીયોને નુકસાન પહોંચવા ને લીધે, કોઇને ખબર આપાઈ ન હતી. સોમવારે “પેટ્રીયા” નામની સ્ટીમર મુંબઈ તરફ આવી રહી હતી ત્યારે તેને “રેનેવેકે જાપાન”ને જોઈ અને તરત એને મદદ માટે આસપાસ ની સ્ટીમરોને મદદના સંદેશો મોકલ્યા.

હેવાલ મુજબ એમ જણાય છે કે, બન્ની મચેલા માણસો લાઇફ બોટ પહેરીને લાઇફ બોટ ઉપર ૨૪ કલાક સુધી બેઠા હતાં. લાઇફ બોટનો જોરાવર હતો કે એક જોશીશર જે બીજા ઉપર હતો તે સીધા દરીયામાં દુર ફેંકાયો હતો. કેપ્ટન અને ચોક્કા જોશીશરો પોતાના કામના સ્થળે ઉપર બળીને મરી ગયા હતાં.

—o—

સાબર સ્વીકાર :

હરીબાઈ લાલબાઈ (કુમરસહાય) ૧૦-૦.

માસ્ટર બ્રધર્સ (પ્રા.) લીમીટેડ

નવ નવનો નાયલન, રેશમ તેમજ સુતરાઈ કાપડ, સ્ત્રીઓ માળકો અને પુરષો માટે જીન નવનો લુલન નર્સી, પુલોવર, કારડીગન અને જમ્પાઈઝો માટે—લુટીક, બીજસ, બ્લેન્ડેસ, શોસ્ટ; નેપજોન્સ વિગેરે.

ફરેકે નવનો મલક માટે તપાસ કરવા બહામણ.

૩૩ વેસ્ટ સ્ટ્રીટ, જેહાનીઅબાદ.

ફોન : ૮૩૫-૬૭૮૬ — બેંકસ ૧૫૪૯.

બી-આઇ

મુ'બઇ કરાંચી અને ઇસ્ટ
આફ્રીકાના બંદરો વચ્ચે
સુસાફરી કરે છે.

સ્ટીમર કરંબ ૨૬મી ઓક્ટોબર ૧૯૫૮ના આવશે તે
કરાંચી થઇ મુ'બઇ જવા ૪થી નવેમ્બર ૧૯૫૮ના ઉપહરો.

મુ'બઇ અથવા કરાંચીનું ભાડું:

કેટ્ ઠલાસ	એક	બે	ત્રણ	પા. ૬૨-૦-૦
સેકન્ડ ઠલાસ	"	"	"	પા. ૧૦-૧૫-૦
થર્ડ ઠલાસ	"	"	"	પા. ૩૧-૧૦-૦

વધુ માહિતી માટે મળો શા લખો:

શેખ હિમેદ એન્ડ સન્સ
(પીટી લીમીટેડ.)

૩૯૦ પાઇન સ્ટ્રીટ, — ડરબન.

ટેલીફોન: ૨૦૪૩૨ — ટેલીગ્રાફિક એડ્રેસ "કરામત."

જીવનમાધુરી

તંત્રીઓ

મોહનલાલ મહેતા-સોપાન
લાલુખેન મહેતા

જીવનમાં સઉંદર્ય, માંગલ્ય ને માધુર્યની ભાવ
ના પ્રેરતા આ માસિકમાં ગુજરાતના ખ્યાતનામ લેખકો,
ચિંતકો, અને સમાજ સેવકો નિયમિત લખે છે.

આ માસિકમાં ૧૬૦ થી ૨૦૦ પાનાનું વાંચન
આપવામાં આવે છે. અને વર્ષમાં ત્રણ વિશિષ્ટ
અંકો આપવામાં આવે છે.

આ માસિકનો કોઇ પણ અંક એવી ખાતરી
આપશે કે ગુજરાતી ભાષાનું આ એક ઉત્તમોત્તમ
અને કુદૃષ્ટના સર્વ સભ્યોને પ્રિય થઇ પડે એવું
સમૃદ્ધ માસિક છે.

છુટક નકલ દેશમાં ૬૫ ન. પે.

વિદેશમાં શી. ૧-૪.

વાર્ષિક લવાજમ: દેશમાં રૂ. ૭-૫૦.

વિદેશમાં શી. ૧૫-૦.

જીવનમાધુરી

ગુલબહાર, બેરેક રોડ,
મુ'બઇ ૧.

શ્રી કવીન્સલેન્ડ ઇન્સ્યુરન્સ કંપની લીમીટેડ

૧૮૮૬માં ન્યુ સાઉથ વેલ્સમાં સ્થપાઈ છે

આગ અકસ્માત તથા હરીયાઈ માલને

— વિમો —

તેમજ બધી જાતના વિમાન
કામ કરે છે.

ખાસ હિંદી પ્રતીનીધી

શ્રીમતી તરેમી સોરાબજી રૂસ્તમજી

વધુ વિગત માટે મળો અથવા લખો

૧૦૬ મેન્સફીલ્ડ રોડ — બોક્સ નંબર ૪૭૬ — ડરબન.

ટેલીફોન નંબર ૪૭૪૫૩ અને ૪૭૮૮૮.